

**SAAREMAA VALLA 2022. AASTA
EELARVE JA EELARVE SELETUSKIRI**

SISUKORD

SISUKORD	2
Saaremaa valla 2022. aasta koondeelarve (määruse Lisa 1)	4
Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse kulud (määruse Lisa 2)	6
SISSEJUHATUS	8
Ülevaade majanduskeskkonnast	8
Määruse üldisloomustus	10
Saaremaa valla 2022. aasta eelarve lühiülevaade	11
Eelarve menetlemise käik vallavalitsuses	12
PÕHITEGEVUSE TULUD	13
Saaremaa valla 2022. aasta põhitegevuse tulud	13
Maksutulud	14
Tulu kaupade ja teenuste müügist	16
Saadud toetused tegevuskuludeks	18
Muud tegevustulud	19
PÕHITEGEVUSE KULUD	20
Saaremaa valla 2022. aasta põhitegevuse kulud	20
Põhitegevuskulude olulisemad muutused	22
Üldised valitsussektori kulud	23
Avalik kord	26
Majandus	27
Keskkonnakaitse	31
Elamu- ja kommunaalmajandus	32
Tervishoid	33

Vaba aeg ja kultuur.....	34
Haridus.....	40
Sotsiaalne kaitse	46
INVESTEERIMISTEGEVUS	50
Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse tulud	50
Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse kulud	51
FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	58
Saaremaa valla 2022. aasta eelarve finantseerimistegevuse kulud	59
Lisa 1 „Saaremaa valla 2022. aasta eelarve“ seletuskirja eelnõule.....	60

Saaremaa valla 2022. aasta koondeelarve (määruse Lisa 1)

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	49 476 969	51 844 446	2 367 477
Maksutulud	27 237 000	30 354 500	3 117 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	3 741 583	3 805 975	64 392
Saadavad toetused tegevuskuludeks	18 298 386	17 483 971	-814 415
Muud tegevustulud	200 000	200 000	0
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	45 621 343	47 759 772	2 138 429
Antavad toetused tegevuskuludeks	4 528 293	4 456 228	-72 065
Muud tegevuskulud	41 093 050	43 303 544	2 210 494
Üldised valitsussektori teenused	5 603 379	5 820 166	216 787
Antavad toetused tegevuskuludeks	52 780	57 557	4 777
Muud tegevuskulud	5 550 599	5 762 609	212 010
Avalik kord ja julgeolek	53 345	67 500	14 155
Antavad toetused tegevuskuludeks	15 000	30 000	15 000
Muud tegevuskulud	38 345	37 500	-845
Majandus	3 584 744	3 795 551	210 807
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 110 777	2 205 293	94 516
Muud tegevuskulud	1 473 967	1 590 258	116 291
Keskkonnakaitse	2 051 457	2 477 079	425 622
Antavad toetused tegevuskuludeks	33 000	0	-33 000
Muud tegevuskulud	2 018 457	2 477 079	458 622
Elamu- ja kommunaalmajandus	430 000	412 000	-18 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	72 000	72 000	0
Muud tegevuskulud	358 000	340 000	-18 000
Tervishoid	28 000	25 000	-3 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	25 000	25 000	0
Muud tegevuskulud	3 000	0	-3 000
Vabaaeg, kultuur ja religioon	4 849 210	4 912 435	63 225
Antavad toetused tegevuskuludeks	925 710	697 236	-228 474
Muud tegevuskulud	3 923 500	4 215 199	291 699
Haridus	24 686 246	25 470 386	784 140
Antavad toetused tegevuskuludeks	404 209	511 618	107 409
Muud tegevuskulud	24 282 037	24 958 768	676 731
Sotsiaalne kaitse	4 334 962	4 779 655	444 693
Antavad toetused tegevuskuludeks	889 817	857 524	-32 293
Muud tegevuskulud	3 445 145	3 922 131	476 986
PÕHITEGEVUSE TULEM	3 855 626	4 084 674	229 048

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
INVESTEERIMISTEGEVUS KOKKU	-6 313 628	-9 776 229	-3 462 601
Põhivara müük	300 000	300 000	0
Põhivara soetus	-10 251 668	-16 216 808	-5 965 140
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine	5 559 891	7 533 930	1 974 039
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	-1 072 800	-860 522	212 278
Osaluste soetus	-594 551	-283 000	311 551
Finantstulud	500	500	0
Finantskulud	-255 000	-250 329	4 671
EELARVE TULEM	-2 458 002	-5 691 555	-3 233 553
FINANTSEERIMISTEGEVUS KOKKU	1 943 627	1 848 222	-95 405
Kohustuste võtmine	5 500 000	5 500 000	0
Kohustuste tasumine	-3 556 373	-3 651 778	-95 405
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	-514 375	-3 843 333	0
Eelarve tulude maht kokku	61 351 735	69 022 209	7 670 474

Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse kulud (määruse Lisa 2)

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD KOKKU		12 174 019	17 610 659	5 436 640
Põhivara soetus		10 251 668	16 216 808	5 965 140
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine		1 072 800	860 522	-212 278
Osaluste soetus		594 551	283 000	-311 551
Finantskulud		255 000	250 329	-4 671

INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD		17 610 659
Põhivara soetus	PVS	16 216 808
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	ASF	860 522
Osaluste soetus	OS	283 000
Finantskulud		250 329

01 ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED		
Valitsussektori võla teenindamine		250 329
Laenu intressid		250 329
04 MAJANDUS		
Tänavate rekonstrueerimine, ehitus		1 550 000
Valla teed ja tänavad (Kuressaare)	PVS	317 980
Valla teed ja tänavad (Kaarma)	PVS	168 607
Valla teed ja tänavad (Lümanda)	PVS	56 925
Valla teed ja tänavad (Kärkla)	PVS	99 442
Valla teed ja tänavad (Leisi)	PVS	206 846
Valla teed ja tänavad (Valjala)	PVS	98 968
Valla teed ja tänavad (Salme)	PVS	80 870
Valla teed ja tänavad (Kihelkonna)	PVS	105 018
Valla teed ja tänavad (Orissaare)	PVS	82 969
Valla teed ja tänavad (Pöide)	PVS	62 618
Valla teed ja tänavad (Mustjala)	PVS	55 521
Valla teed ja tänavad (Laimjala)	PVS	62 116
Valla teed ja tänavad (Pihtla)	PVS	59 941
Valla teed ja tänavad (Torgu)	PVS	37 179
Valla teed ja tänavad (Kihelkonna-Vilsandi)	ASF	5 000
Erateede korrastamise toetus	ASF	50 000
Veetransport		17 022
Muratsi Kalur MTÜ toetus	ASF	17 022
Muu majandus		351 551
Planeeringud ja projektid	PVS	50 000
Kaasav eelarve	ASF	50 000
Projektide omaosalused	PVS	200 000
Kuressaare turuhoone ettevalmistavad tööd	PVS	51 551

05 KESKKONNAKAITSE		
Heitveekäitlus		33 000
AS Kuressaare Veevärk, aktsiakapitali suurendamine	OS	33 000
Avalike alade puhastus		435 630
Laadur, kapitalirent	PVS	71 384
Kallur, kapitalirent	PVS	364 246
06 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS		
Elamumajanduse arendamine		450 000
Hajaasustus	ASF	400 000
Maapiirkondade perede elutingimuste parandamise toetusmeede	ASF	50 000
Veevarustus		250 000
Kuressaare Pikk-Pargi tn veetrass, AS Kuressaare Veevärk, aktsiakapitali suurendamine	OS	250 000
Tänavavalgustus		869 032
Projektide omaosalused	PVS	48 992
Tänavavalgustuse projekt (Keskkonnainvesteeringute Keskus)	PVS	820 040
08 VABA AEG JA KULTUUR		
Sport		2 712 300
Kunstlume tootmise võimekus	PVS	198 800
Spordiklubi Kärla MTÜ toetus	ASF	13 500
Kuressaare jalgpalli sisehall	PVS	2 500 000
Muinsuskaitse		275 000
Saaremaa Muuseum SA omaosalus PKT meetmes osalemiseks	ASF	75 000
Saaremaa vanimate sakraalehitiste remondi toetus	ASF	200 000
09 HARIDUS		
Üldhariduskoolid		8 631 483
Kuressaare Hariduse Kool	PVS	7 316 483
Kuressaare Hariduse Kool, mööbel	PVS	600 000
Kuressaare Vanalinna Kooli hoone ja staadion	PVS	353 000
Salme Põhikool	PVS	350 000
Saaremaa Toetava Hariduse Keskus, mänguväljaku uuendamine	PVS	12 000
10 SOTSIAALNE KAITSE		
Eakate sotsiaalhoolekande asutused		1 785 312
Pärsama Hooldekodu	PVS	180 000
Mustjala Päevakeskus-Pansionaat	PVS	1 243 312
Leisi piirkonna sotsiaaleluruumid	PVS	362 000

SISSEJUHATUS

Ülevaade majanduskeskkonnast

Saaremaa vald on Eesti suurima pindalaga kohaliku omavalitsuse üksus (2 718 km²), mis moodustati 2017. aastal haldusreformi tulemusena. Vallas on 1 linn (Kuressaare), 9 alevikku ja 427 küla. Piirkondades on moodustatud avalike teenuste osutamiseks ja haldamiseks 12 teenuskeskust ning piirkonna elanike huviseid esindavad 13 osavalla- ja kogukonnakogu. Alates 1. jaanuarist 2022 kuulub Saaremaa valla haldusalasse 62 hallatavat asutust: 35 haridusasutust, 17 kultuuri- ja rahvamaja, 3 hoolekandeadutust, 3 spordiasutust, 2 haldusasutust, noorsootöökeskus ja keskraamatukogu. Muudatusena lisandus 2021. aastal hallatav asutus Orissaare Spordihoone ning ühendati senised Valjala ja Tornimäe piirkonna noorsootöötajad ja 3 noortekeskust hallatavaks asutuseks Saaremaa Noorsootöö Keskus. 1. jaanuarist 2022 on kavas Saaremaa Toetava Hariduse Keskusega liita Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskus ning Kuressaare Perekodu.

Saaremaa vald on suurima rahvaarvuga vald Eestis. Saaremaa vallas elas 1. jaanuari 2021. a seisuga 31 435 inimest, mida on täpselt sama palju kui aasta varem. 1. novembri 2021. a seisuga elas vallas 31 484 inimest ehk aasta algusega võrreldes 49 inimest rohkem. Elanike arv on siiski kümne aasta võrdluses järjepidevalt vähenenud, kokku 2 262 inimese võrra.

Vastukaaluks elanike arvu vähenemisele on Saaremaa valla keskmine maksumaksjate arv järjepidevalt kasvanud. Viimase viie aasta võrdluses on maksumaksjate keskmine arv kasvanud 1 613 inimese võrra ehk 11,3%. 1. jaanuari 2021. a seisuga oli Saaremaa valda registreeritud 17 286 maksumaksjat, mida on varasema aastaga võrreldes 2,2% rohkem. Maksumaksjate arv aasta alguse seisuga on oluline, kuna selle alusel eraldatakse elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele osa füüsilise isiku tulumaksust. Tulumaksu laekumine valla eelarvesse sõltub tegelikult tulu saavate ja seeläbi maksu maksvate isikute arvust ning nende sissetulekutest. Saare maakonna keskmine brutopalk oli 2021. a kolmandas kvartalis 1 275 eurot, mida on varasema aastaga võrreldes 11% rohkem.

Eesti Panga 22. septembril 2021. a avalikustatud majandusprognoosi järgi on Eesti majandus kriisist väljunud väga jõuliselt. Eesti majandus kasvab 2021. aastal prognoosi kohaselt 9,5%, kuid järgneval aastal taandub oodatav kasv juba 3,5%ni (Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi kohaselt 4%ni). Nõudlus toodete ja teenuste järele püsib lähiaastatel erakordselt suur. Seda lükkavad tagant kiire palgakasv, kriisi kestel kogunenud säästud,

pensioni teisest sambast välja võetud raha ja rahvusvahelise majandusruumi kindlam käekäik. 2021. aasta keskpaigas tõstis energia kallinemine inflatsiooni 5%ni. Hindu survestab ka see, et ettevõtetel on raske nõudluse kasvuga samas tempos tootmist suurendada. Ka annab hinnatõusule hoogu palgakulude kasv Eestis. Keskpang eeldab, et paljud kiiret hinnatõusu põhjustavad tegurid jäävad siiski ajutiseks ja seetõttu aeglustub hinnatõus 2022. aastal 3,6%ni (Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt 3,8%ni).

Tootlikkuse kasv, tarbijahindade tõusu kiirenemine, töökoormuse kasv ja ka miinimumpalga tõstmise taastamine kiirendavad palgakasvu. Keskmise brutopalk kasvab 2021. aastal 6,5% ja 2022. aastal 7,4% (Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt vastavalt 7,0% ja 6,7%).

Kuigi üksikud sektorid pole veel taastunud, on majandus tervikuna selgelt ületanud kriisieelse taseme.

Määruse üldiseloostus

2022. aasta eelarve on koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi *KOFS*) põhimõtetest lähtuvalt. *KOFS*-is sätestatu ning Saaremaa Vallavolikogu 26. jaanuari 2018. a määruse nr 4 „Saaremaa valla finantsjuhtimise kord“ alusel on eelarve jaotatud järgmisteks osadeks: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse tulud, investeerimistegevuse kulud, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus. Eelarvestruktuuri selline ülesehitus annab võimaluse eristada valla põhitegevust ja investeerimistegevust. Toodud jaotusega selgub valla põhitegevuse tulude ja kulude vaherkord ja muutused, samuti investeringute tegemise ja laenude võtmise ning tagasimaksete võimekus.

Seletuskiri lähtub koondeelarve ülesehitusest, millele järgneb eelarve põhitegevuse tulude iseloomustus. Seejärel on põhitegevuse kulude iseloomustus valdkondade lõikes, mille käigus saab ülevaate ka hallatavate asutuste eelarvete kohta. Viimaste osadena on kajastatud investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse ülevaated.

Eelarve seletuskirjas esitatakse andmed 2021. eelarveaastaks kinnitatud ja 2022. eelarveaastaks kavandatud tulude ja kulude kohta. Eelarve arvandmed on esitatud eurodes.

Eelarve on koostatud lähtudes tekkepõhisest arvestuspõhimõttest. Selle kohaselt kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele sõltumata sellest, kas tehingute eest on raha laekunud või välja makstud.

Käesoleva eelarve koostamisel on aluseks võetud lisaks rahanduse valdkonda reguleerivatele õigusaktidele muuhulgas riigi eelarvestrateegia 2022 – 2025, 2022. aasta riigieelarve seaduse eelnõu, Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga majandusprognoosid, Saaremaa valla arengukava aastateks 2019 – 2030, Saaremaa valla eelarvestrateegia aastateks 2022 – 2025 ning Valimisliidu Terve Saaremaa, Eesti Reformierakonna ja Eesti Keskerakonna 12. novembril 2021. allkirjastatud koalitsioonilepe Saaremaa valla juhtimiseks.

Saaremaa valla 2022. aasta eelarve lühiülevaade

Valla eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril. Eelarve on koostatud tekkepõhiselt. Valla 2022. aasta eelarve eelnõus on toodud võrdlusandmed Saaremaa Vallavolikogu 29. jaanuari 2021. a määrusega nr 1 kinnitatud Saaremaa valla 2021. aasta eelarvega.

2022. aasta eelarve kogumaht eelnõu I lugemisel on 69 miljonit eurot:

- põhitegevuse tulud 51,8 miljonit eurot;
- investeerimistegevuse tulud 7,8 miljonit eurot;
- investeerimislaen 5,5 miljonit eurot;
- likviidsed vahendid 3,8 miljonit eurot.

Eelarve esimeseks lugemiseks on põhitegevuse tulude kogumaht 51 844 446 eurot, põhitegevuse kulude kogumaht 47 759 772 eurot ja põhitegevuse tuleml 4 084 674 eurot.

2022. aasta eelarvest moodustavad tegevusvaldkondade järgi kulud haridusele 53,3%, kultuurile ja vabale ajale 10,3%, sotsiaalsele kaitsele 10%, majandusele 7,9%, keskkonnakaitsele 5,2%, elamu- ja kommunaalmajandusele 0,9%, avalikule korrale ja tervishoiule 0,2% ning üldistele valitsussektori teenustele 12,2% kogumahust.

Põhitegevuse tulude muutus võrreldes 2021. aasta eelarvega

Põhitegevuse tulud kasvasid kokku 2 367 477 eurot võrreldes 2021. aasta eelarvega, sellest suurim muutus on tulumaks summas 3 098 000 eurot, mille kasvuks on kavandatud 11,9% võrreldes 2021. aasta eelarvega. Samas on vähenenud saadavad toetused tegevuskuludeks summas 814 415 eurot, suurima osa moodustab toetusfondi vähenemine. Toetusfondis on vähenenud gümnaasiumi toetused seoses riigigümnaasiumi rajamisega. 2021. aasta põhitegevuse tuludest moodustavad maksutulud 58,5%, tulud kaupade ja teenuste müügist 7,3%, saadavad toetused 33,8% ja muud tegevustulud 0,4%. Füüsilise isiku tulumaks moodustab 95,9% valla maksutuludest ja 56,1% valla põhitegevuse tuludest.

Põhitegevuse kulude muutus võrreldes 2021. aasta eelarvega

Põhitegevuse kulud suurenesid kokku 2 138 429 eurot võrreldes 2021. aasta eelarvega. Antavad toetused vähenesid 72 065 eurot. Muud tegevuskulud suurenesid võrreldes 2021. aastaga 2 210 494 eurot. 2022. aasta eelarve põhitegevuse kuludest moodustavad antavad toetused 9,9% ja muud tegevuskulud 90,1%.

Eelarve menetlemise käik vallavalitsuses

Eelarve koostamise aluseks on Saaremaa Vallavalitsuse 30. märtsi 2021. a korraldus nr 2-3/421 „Saaremaa valla eelarvestrateegia aastateks 2022 – 2025 ja Saaremaa valla 2022. aasta eelarve eelnõu ja eelarve eelnõu seletuskirja koostamise alused ja ajagraafik“.

Eelarve koostamise ajakava kohaselt esitasid vallavalitsuse hallatavad asutused eelarve taotlused 1. juuniks 2021. Seejärel vaatasid taotlused läbi vallavalitsuse struktuuriüksused, kes esitasid oma ettepanekud ja taotlused rahandusteenistusele 2. augustiks. Sellele järgneval perioodil toimusid rahandusteenistuse läbirääkimised vallavalitsuse struktuuriüksustega ning vallavalitsuse nõupidamised eelarve läbivaatamiseks.

Viimane vallavalitsuse nõupidamine 2022. aasta eelarve osas toimus 30. novembril. Vallavalitsus kiitis eelarve eelnõu heaks 7. detsembri istungil ning suunas arvamuse avaldamiseks kogukonna- ja osavallakogudele. Kogudele anti võimalus esitada ettepanekud kas eelarve esimesele lugemisele 13. detsembriks või eelnõu teisele lugemisele eelnevals muudatusettepanekute esitamise tähtajaks. Kogude arvamus lisatakse eelarve eelnõu seletuskirjale.

Tulenevalt üleriigilisest kohaliku omavalitsuse volikogude valimistulemuste väljakuulutamise viibimisest seoses erinevate kohtuvaidlustega, ei olnud võimalik kinnitatud ajakavast kinni pidada ja järgida KOFS § 22 lõiget 3, mille kohaselt esitab vallavalitsus eelarve eelnõu ja seletuskirja volikogule hiljemalt üks kuu enne eelseisva eelarveaasta algust.

PÕHITEGEVUSE TULUD**Saaremaa valla 2022. aasta põhitegevuse tulud**

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU		49 476 969	51 844 446	2 367 477
Maksutulud		27 237 000	30 354 500	3 117 500
Füüsilise isiku tulumaks		26 000 000	29 098 000	3 098 000
Maamaks		1 230 000	1 250 000	20 000
Reklaamimaks		6 000	6 000	0
Teede ja tänavate sulgemise maks		1 000	500	-500
Tulud kaupade ja teenuste müügist		3 741 583	3 805 975	64 392
Riigilõivud		55 000	60 000	5 000
Tulud haridusalasest tegevusest		1 527 063	1 496 737	-30 326
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest		123 500	123 500	0
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest		253 600	253 600	0
Tulud sotsiaalialasest tegevusest		1 477 402	1 578 120	100 718
Tulud elamu-ja kommunaalmajandusest		94 612	83 612	-11 000
Tulud üldvalitsemisest		9 900	9 900	0
Tulud transpordialasest tegevusest		30 000	30 000	0
Üür ja rent		108 510	108 510	0
Õiguste müük		28 496	28 496	0
Muude toodete ja teenuste müük		33 500	33 500	0
Saadavad toetused tegevuskuludeks		18 298 386	17 483 971	-814 415
Tasandusfond		2 545 198	2 759 840	214 642
Toetusfond		12 103 958	11 195 683	-908 275
Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimine		3 649 230	3 528 448	-120 782
Muud tegevustulud		200 000	200 000	0
Kaevandamise õiguse tasu		150 000	150 000	0
Laekumised vee erikasutusest		50 000	50 000	0
INVESTEERIMISTEGEVUSE TULUD KOKKU		5 860 391	7 834 430	1 974 039
Põhivara müük		300 000	300 000	0
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine		5 559 891	7 533 930	1 974 039
Finantstulud		500	500	0
FINANTSEERIMISTEGEVUSE TULUD KOKKU		5 500 000	5 500 000	0
Kohustuste võtmine		5 500 000	5 500 000	0
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS		-514 375	-3 843 333	0
Eelarve tulude maht kokku		61 351 735	69 022 209	7 670 474

2022. aasta eelarve põhitegevuse tulude maht on 51 844 446 eurot, millest maksutulud moodustavad 30 354 500 eurot, tulud kaupade ja teenuste müügist 3 805 975 eurot, toetused tegevuskuludeks 17 483 971 eurot ja muud tulud 200 000 eurot.

2021. aasta eelarve põhitegevuse tulude võrreldav maht on 49 476 969 eurot, millest maksutulud moodustasid 27 237 000 eurot, tulud kaupade ja teenuste müügist 3 741 583 eurot, saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine ja tegevustoetused 18 298 386 eurot ja muud tulud 200 000 eurot. 2022. aasta eelarve põhitegevuse tulud on võrreldes 2021. aasta eelarve tuludega suurenenud 4,6%, maksutulud on suurenenud 11,1%, tulud kaupade ja teenuste müügist on suurenenud 1,7% ja toetused tegevuskuludeks on vähenenud 4,5%.

Maksutulud

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
Maksutulud		27 237 000	30 354 500	3 117 500
Füüsilise isiku tulumaks		26 000 000	29 098 000	3 098 000
Maamaks		1 230 000	1 250 000	20 000
Reklaamimaks		6 000	6 000	0
Teede ja tänavate sulgemise maks		1 000	500	-500

Maksud jagunevad vastavalt maksukorralduse seadusele riiklikeks ja kohalikeks maksudeks. Riiklikest maksudest laekuvad kohalike omavalitsuste eelarvesse füüsilise isiku tulumaks ja maamaks. Kohalikud maksud sätestatakse kohalike maksude seadusega, mille alusel on valla- või linnavolikogul õigus kehtestada kohalikke makse.

Kohalikeks maksudeks on Kuressaare linnas kehtiv teede ja tänavate sulgemise maks ja kogu valla haldusterritooriumil kehtiv reklaamimaks. Lisaks võimaldab kohalike maksude seadus veel kehtestada parkimistasu, mootorsõidukimaksu, loomapidamismaksu ja lõbustusmaksu, mida Saaremaa vallas kehtestatud ei ole. Kohalikud maksud moodustavad valla põhitegevuse tuludest 0,01%. Maksude kehtestamist ja laekumist reguleerivad maksukorralduse seadus ja vallavolikogu määrused.

Maksutulud on suurim tululiik, moodustades üle poole põhitegevuse tuludest. Enamus maksutuludest laekub füüsilise isiku tulumaksust. Võrreldes 2021. aasta eelarvega maksutulud suurenevad 11,4% ehk 3 117 500 euro võrra peamiselt füüsilise isiku tulumaksu prognoositava laekumise suurenemise tõttu.

Füüsilise isiku tulumaksu laekumiseks kavandatakse 29 098 000 eurot, mis on 11,9% rohkem kui 2021. aasta kinnitatud eelarves. Prognoosi aluseks on Saaremaa valla maksumaksjate, keskmise palga ja 2021. aasta tegeliku füüsilise isiku tulumaksu laekumise andmed. Saaremaa valla eelarvesse laekuv füüsilise isiku tulumaks on seotud Saaremaa valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arvu, nende tööhõive taseme ning keskmise töötasuga, moodustades maksutuludest suurima osa.

Vastavalt riigieelarve seadusele on kohalikele omavalitsustele eraldatud füüsilise isiku tulumaksu laekumine maksumaksjate brutopalgast järgmine:

Aasta	Tulumaksu eraldise määr	Täpsustus
2013	11,57%	sh. 0,17% on kodualuse maamaksu vabastamisest tuleneva maamaksu laekumise vähenemise hüvitamiseks
2014	11,60%	sh. 0,20% on kodualuse maamaksu vabastamisest tuleneva maamaksu laekumise vähenemise hüvitamiseks
2018	11,86%	suurenes kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksueraldise määr 0,26 protsendipunkti võrra
2019	11,93%	suurenes kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksueraldise määr 0,07 protsendipunkti võrra
2020	11,96%	suurenes kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksueraldise määr 0,03 protsendipunkti võrra

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel ning mis laekub täies ulatuses kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvesse. Maamaks laekub kaks korda aastas – 31. märtsiks ja 1. oktoobriks. Maamaksuseaduse alusel maksu ei määrata ning maksukohustust ei teki, kui maksusumma jääb alla 5 euro.

Koduomanike maksukoormuse vähendamiseks kaotati maamaksuseaduse § 11 alusel alates 2013. aastast maamaks kodualusele maale tiheasustusega piirkonnas 1 500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 ha ulatuses. Riik kompenseerib omavalitsusüksustele saamata jäänud tulu füüsilise isiku tulumaksust kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatava määra suurendamise kaudu.

Saaremaa Vallavolikogu 15. detsembri 2017. a määruse nr 19 „Maamaksu määrade kehtestamine“ alusel on maamaksu määr Saaremaa vallas 0,8 – 2,5% maa maksustamishinnast aastas.

Reklaamimaks kehtestati kohalike maksude seaduse alusel Saaremaa Vallavolikogu 29. aprilli 2021. a määrusega nr 9 „Välireklaami paigaldamise eeskiri ja reklaamimaksu kehtestamise kord“. 2022. aastaks kavandatakse reklaamimaksu laekumiseks 6 000 eurot.

Teede ja tänavate sulgemise maks kehtestati kohalike maksude seaduse alusel Kuressaare Linnavolikogu 28. aprilli 2016. a määrusega nr 13 „Teede ja tänavate sulgemise maks“. Teede ja tänavate sulgemise maksu maksavad füüsilised ja juriidilised isikud demonstratsioonide, rongkäikude ja muude ürituste korraldamise, samuti ehitus- või remonditööde puhul, kui sellega kaasneb avalikult kasutatava tee, tänava, väljaku, pargi, puhkeala või selle osa sulgemine. 2022. aastaks kavandatakse teede ja tänavate sulgemise maksu laekumiseks 500 eurot.

Tulu kaupade ja teenuste müügist

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
Tulud kaupade ja teenuste müügist		3 741 583	3 805 975	64 392
Riigilõivud		55 000	60 000	5 000
Tulud haridusalasest tegevusest		1 527 063	1 496 737	-30 326
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest		123 500	123 500	0
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest		253 600	253 600	0
Tulud sotsiaalalalasest tegevusest		1 477 402	1 578 120	100 718
Tulud elamu- ja kommunaalmajandusest		94 612	83 612	-11 000
Tulud üldvalitsemisest		9 900	9 900	0
Tulud transpordialasest tegevusest		30 000	30 000	0
Üür ja rent		108 510	108 510	0
Õiguste müük		28 496	28 496	0
Muude toodete ja teenuste müük		33 500	33 500	0

Riigilõivud laekuvad kohaliku omavalitsuse eelarvesse vastavalt riigilõivuseadusele järgmiselt:

- ehitusseaduse alusel tehtavad toimingud;
- ühistranspordiseaduse alusel tehtavad toimingud;
- vallasekretäri tõestamistoimingud;
- notariaadiseaduse alusel tehtavad toimingud.

2015. aasta 1. juulist rakendus ehitusseadustik, mille tulemusena muutusid ehitamist reguleerivad põhimõtted. Mitmete väikesemahuliste ehitiste puhul asendab ehitusluba ehitusteatis, mis on riigilõivuvaba. Samas ehitusloa riigilõiv tõusis oluliselt. Seadusandja selgituste (arvutuste) kohaselt jääb kohalikele omavalitsustele laekuv riigilõiv varasema aasta tasemele. 2022. aastaks kavandatakse riigilõivu laekumiseks 60 000 eurot.

Tulud haridusasutuste tegevusest on lastevanemate tasu lasteaedades toidukulude ja õppekulude katteks, laekumised teistelt omavalitsustelt ja haridusasutuste omatulud.

Lastevanemate poolt kaetav õppetasu arvutatakse laste arvu ja kehtestatud kohatasu järgi. Vastavalt Saaremaa Vallavolikogu 26. oktoobri 2018. a määrusele nr 57 on lastevanemate poolt makstav kohatasu lasteaedades olenevalt piirkonnast 2 kuni 9% töötasu alammäärast. Kõige suurem osalustasu määr 9% kehtib Kuressaare linna lasteaedades. Tulenevalt koalitsioonilepingust ei ole 2022. aasta eelarves kavandatud lastevanemate poolt makstava lasteaedade kohatasu kasvu ja kohatasu suurus jääb 2021. aasta tasemele.

Lastevanemate poolt makstava toiduraha osas ei ole 2022. aasta eelarves muudatusi kavandatud võrreldes 2021. aastaga.

Eelarves on kavandatud üldhariduskoolide omatulude vähenemine seoses Kuressaare Hariduse Kooli ja Kuressaare Nooruse Kooli gümnaasiumiosa tegevuse lõppemisega alates 01.09.2021.

Kuressaare Muusikakooli ja Kuressaare Kunstikooli õppetasu arvutamise aluseks on Kuressaare Linnavalitsuse 13. detsembri 2016. a korraldus nr 702. Muusikakooli õppetasu põhiõppekava alusel on 40 eurot ja pilliõppe õppekava alusel 45 eurot kuus. Kunstikooli põhiõppe õppetasu õpilastele on 20 eurot kuus. Orissaare Muusikakooli õppemaks on 29 eurot kuus vastavalt Orissaare Vallavalitsuse 11. november 2014. a määrusele nr 6. Kärla Muusikakooli õppetasu on vastavalt Kärla Vallavolikogu 28. detsembri 2010. a määrusele nr 36 14,10 eurot kuus.

Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest on eelarves kavandatud hallatavate asutuste omatulu kultuurialasest tegevusest. Saare Maakonna Keskraamatukogu ja piirkondlike raamatukogude omatulu moodustavad laekumised tehnika rendist, paljundusteenuselt ja laenutamise viivistest. Kuressaare Kultuurivara ja valla piirkondlike rahvamajade omatulu moodustub ürituste piletite müügitulust, tehnika ja ruumide rendist ning teiste etendusasutuste piletite müügi vahendustasust.

Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest on eelarves kavandatud vastavalt hallatavate spordiasutuste ja noorsootööasutuse kinnitatud hinnakirjadele.

Tulu sotsiaalalialasest tegevusest koosneb Kihelkonna ja Pärsama hooldekodude kohatasudest ja teenustest, Kuressaare Hoolekande ja Kuressaare Perekodu teenustest. Pärsama Hooldekodu kohatasu tõuseb võrreldes eelneva eelarveaastaga 10 euro võrra (uus tasu 790 eurot). Pärsama Hooldekodu kohatasu tõus katab majandamiskulude hinnatõusu. Kihelkonna Hooldekodu

2022. aastaks kohatasu hinnatõusu ei kavanda. Tulude kasv on kavandatud Kuressaare Hoolekandes seoses koduhooldusteenuse tasuliseks muutmisega 2021. aasta aprillis. Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse rehabilitatsiooniteenuse tulud on kavandatud sotsiaalvaldkonna eelarvesse. 2021. aastal võeti tulud eelarvesse lisaelarvetega, mistõttu need 2021. aasta esialgses eelarves ei olnud kajastatud.

Tulud elamu- ja kommunaalmajandusest kavandatakse eluruumide rendiks 2022. aastal eluruumide üüritulud ja muud kommunaalteenuste tulud.

Tulud transpordialasest tegevusest on kavandatud piletimüügi tulud Vilsandi ja Abruca laevaliinidelt.

Üüri- ja rendituludena on kavandatud tulud valla omandis olevatelt eluruumidelt ja mitteeluruumidelt ning maa rendile andmisest.

Õiguste müük on valla hoonestusõiguste lepingutest planeeritav tulu.

Muude toodete ja teenuste müük on Kuressaare Linnamajanduse tulud teenuste osutamisest.

Saadud toetused tegevuskuludeks

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
Saadavad toetused tegevuskuludeks		18 298 386	17 483 971	-814 415
Tasandusfond		2 545 198	2 759 840	214 642
Toetusfond		12 103 958	11 195 683	-908 275
Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimine		3 649 230	3 528 448	-120 782

Tasandusfond on eelarves kavandatud 2021. aasta tasemel ning korrigeeritakse I lisaelarvega, kui riigieelarve toetuse jaotamise määrus on kinnitatud. Toetusfond on samuti kavandatud 2021. aasta tasemel, milles on vähenenud gümnaasiumi osa toetused seoses riigigümnaasiumi rajamisega. Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimise eelarves on kavandatud teadaolevad 2022. aasta erinevad tegevustoetused.

2022. aasta eelarve koostamisel on arvestatud põhitegevuse tuludes riigieelarvest eraldatava tasandus- ja toetusfondiga summas 13 955 523 eurot, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti koolipiima toetusega 60 430 eurot, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi väikesaarte transpordi toetusega 300 000 eurot, Kultuuriministeriumi toetustega Saare Maakonna Keskraamatukogule summas 149 657

eurot, Spordikoolituse- ja Teabe SA treenerite palgafondi toetusega 45 000 eurot, Interreg projektide toetustega 25 691 eurot, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ühistranspordi toetusega 2 071 000 eurot, Rahandusministeeriumi maakondliku arendustegevuse toetusega 111 343 eurot, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse toetus turismiteenustele 38 000 eurot ja projektile „Sihtkohtade arenduse koostööprojekt“ 60 210 eurot, Haridus- ja Teadusministeeriumi toetusega Saaremaa Toetava Hariduse Keskusele 401 858 eurot, Sotsiaalkindlustusameti toetusega puudega laste tugiteenuse projektile 145 730 eurot, Sotsiaalministeeriumi toetusega sotsiaaltranspordi projektile 108 171 eurot ja Rahandusministeeriumi toetus kohaliku omaalgatuse projekti tegevuskuludeks 11 358 eurot.

Muud tegevustulud

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
Muud tegevustulud		200 000	200 000	0
Kaevandamise õiguse tasu		150 000	150 000	0
Laekumised vee erikasutusest		50 000	50 000	0

Kohaliku tähtsusega maardla kaevandamisõiguse tasu aluseks on maapõueseadus, mida arvestab ja kajastab Keskkonnaamet. Osa tasust antakse edasi KOV-idele (kohaliku tähtsusega maardlate kaevandamisõiguse tasu) ja SA-le Keskkonnainvesteeringute Keskus (vastavalt keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seadusele). 2022. aastaks on kaevandamisõiguse tasudeks planeeritud 150 000 eurot.

Vee erikasutustasu on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Vee erikasutusõiguse tasust kantakse 50% riigieelarvesse ja 50% vee erikasutuse asukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Vee erikasutusõiguse tasu kogub Keskkonnaamet, mille jaotab kohalike omavalitsuste eelarvete ja riigieelarve vahel. 2022. aastaks kavandatakse vee erikasutustasu laekumiseks 50 000 eurot.

PÕHITEGEVUSE KULUD**Saaremaa valla 2022. aasta põhitegevuse kulud**

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU		45 621 343	47 759 772	2 138 429
sh antavad toetused		4 528 293	4 456 228	-72 065
sh muud tegevuskulud		41 093 050	43 303 544	2 210 494
01 Üldised valitsussektori teenused		5 603 379	5 820 166	216 787
Volikogu		227 655	279 437	51 782
Vallavalitsus		5 020 274	5 240 340	220 066
Kohaliku omavalitsuse üksuse reservfond		260 000	260 000	0
Muud üldised valitsussektori teenused		95 450	40 389	-55 061
03 Avalik kord ja julgeolek		53 345	67 500	14 155
Politsei		5 000	5 000	0
Päästeteenused		18 345	34 500	16 155
Muu avalik kord		30 000	28 000	-2 000
04 Majandus		3 584 744	3 795 551	210 807
Maakorraldus		3 000	4 500	1 500
Mineraalse toorme kaevandamine		14 000	14 000	0
Maanteetransport		626 048	496 034	-130 014
Ühistranspordikorraldus		1 963 635	2 028 947	65 312
Veetransport		284 487	427 404	142 917
Kaubandus (autokauplused)		24 094	24 094	0
Turism		71 142	124 320	53 178
Üldmajanduslikud arendusprojektid		265 527	339 441	73 914
Muu majandus (sh majanduse haldus)		332 811	336 811	4 000
05 Keskkonnakaitse		2 051 457	2 477 079	425 622
Jäätmekäitlus		145 200	146 200	1 000
Avalike alade puhastus		1 779 497	2 302 879	523 382
Heitveekäitlus		33 000	0	-33 000
Haljastus		93 760	28 000	-65 760
06 Elamu- ja kommunaalmajandus		430 000	412 000	-18 000
Elamumajanduse arendamine		65 000	75 000	10 000
Kommunaalmajanduse arendamine		4 000	4 000	0
Tänavavalgustus		253 000	253 000	0
Muu kommunaalmajanduse tegevus		108 000	80 000	-28 000
07 Tervishoid		28 000	25 000	-3 000
Üldmeditsiiniteenused		3 000	0	-3 000
Muu tervishoid		25 000	25 000	0

08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	4 849 210	4 912 435	63 225
Sporditegevus	1 221 354	1 212 465	-8 889
Noorsootöö ja noortekeskused	685 494	511 070	-174 424
Vaba aja tegevused	271 647	316 645	44 998
Raamatukogud	1 025 516	1 026 516	1 000
Rahvakultuur	1 377 172	1 402 136	24 964
Teatrid	173 844	181 896	8 052
Religiooni- ja muud ühiskonnateenused	38 000	0	-38 000
Muu vaba aeg, kultuur, religioon, sh haldus	56 183	261 707	205 524
09 Haridus	24 686 246	25 470 386	784 140
Alusharidus (lasteaiad)	6 763 088	7 142 897	379 809
Põhi- ja üldkeskharidus	12 894 731	13 135 714	240 983
Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud	1 051 679	330 840	-720 839
Noorte huviharidus ja huvitegevus	879 167	898 884	19 717
Koolitransport	331 948	498 164	166 216
Koolitoit	1 335 950	1 333 831	-2 119
Õömaja	75 223	74 324	-899
Hariduse abiteenused	984 847	984 847	0
Muu haridus, sh hariduse haldus	369 613	1 070 885	701 272
10 Sotsiaalne kaitse	4 334 962	4 779 655	444 693
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	556 907	553 558	-3 349
Eakate sotsiaalhoolekandeesutused	2 250 653	2 526 115	275 462
Muu eakate sotsiaalne kaitse	32 000	25 000	-7 000
Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeesutused	505 796	672 106	166 310
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	688 172	705 417	17 245
Töötute sotsiaalne kaitse	15 000	5 000	-10 000
Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele	10 000	10 000	0
Riiklik toimetulekutoetus	229 194	241 667	12 473
Muu sotsiaalne kaitse	47 240	40 792	-6 448

Põhitegevuskulude olulisemad muutused

Valla 2022. aasta eelarve eelnõus on toodud võrdlusandmed Saaremaa Vallavolikogu 29. jaanuari 2021. a määrusega nr 1 kinnitatud Saaremaa valla 2021. aasta eelarvega. 2022. aasta eelarve kulud kajastavad 2021. aasta jooksul toimunud muudatusi ning tehtud muudatused avalduvad eelarvete võrdlusandmetes.

2022. aastaks on arvestatud lasteaia õpetajate palgakasvuga, seoses Haridus- ja Teadusministeeriumi kavandatud üldhariduskoolide õpetajate brutopalgaga 7,3%-lise tõusuga (1 315 eurolt 1 412 euronni kuus). Lõplik üldhariduskoolide ja lasteaedade õpetajate palgatõus selgub 2022. aasta riigieelarve vastuvõtmisega. Eelarves on kavandatud tööjõukulude kasvu alampalgamäära muutusega 584 eurolt 654 euronni kuus. Eelarves on kavandatud üleüldised palgatõusud 5 – 10%, vastavad eelarve vahendid kajastuvad valdkondlikes eelarvetes ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Eelarve eelnõus on majandamiskulud kavandatud eelkõige seadusjärgsete avalike teenuste osutamiseks. Arvestatud on lepinguliste kohustustega ning kaupade ja teenuste hinnatõusudega, sealhulgas elektri ja kütte hinnatõus. Suurenevad kulud on kavandatud valdkondlikes eelarvetes.

Riigieelarveliste toetustega on arvestatud 2021. aasta tasemel. 2021. aastast üleminevate projektide ja investeeringute kulud võetakse eelarvesse 2022. aasta esimese lisaeelarvega.

Üldised valitsussektori kulud

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
01 Üldised valitsussektori teenused		5 603 379	5 820 166	216 787
Volikogu		227 655	279 437	51 782
<i>sh</i> töjõukulud		205 542	246 624	41 082
<i>sh</i> majandamiskulud		22 113	32 813	10 700
Vallavalitsus		5 020 274	5 240 340	220 066
<i>sh</i> antavad toetused tegevuskuludeks		15 330	17 168	1 838
<i>sh</i> töjõukulud		4 072 444	4 268 572	196 128
<i>sh</i> majandamiskulud		931 000	953 100	22 100
<i>sh</i> muud kulud		1 500	1 500	0
Kohaliku omavalitsuse üksuse reservfond		260 000	260 000	0
<i>sh</i> muud kulud		260 000	260 000	0
Muud üldised valitsussektori teenused		95 450	40 389	-55 061
<i>sh</i> antavad toetused tegevuskuludeks		37 450	40 389	2 939
<i>sh</i> töjõukulud		52 000	0	-52 000
<i>sh</i> majandamiskulud		6 000	0	-6 000

Volikogu – 2021. aastal valitud volikogu tõstis 26. novembrist 2021. a volikogu esimehe töötasu, volikogu aseesimehe hüvitist, volikogu liikmete erinevaid tasusid, samuti kogukonna- ja osavallakogude (*edaspidi* kogu) liikmete tasusid alljärgnevalt:

Tasu suurus (eurodes) ¹	2021	2022
volikogu esimees	3 800	4 000
volikogu aseesimees	500	600
komisjoni esimees	200	250
fraktsiooni esimees	200	250
volikogu liige	100	120
komisjoni liige	20	25
revisjonikomisjoni liige	30	35
kogu esimees	100	120
kogu liige	20	25

Sellest tulenevalt on volikogu töjõukulud suurenenud 41 082 euro ehk 20% võrra. Senised tasud on kehtestatud 2017. aastal ja vahepealsetel aastatel neid ei ole muudetud. Suurenemine on osaliselt tingitud ka volikogu komisjonide teenindamisega seotud kulude arvamise ja vallavalitsuse kuludest volikogu kulude alla.

¹ Volikogu esimehe, aseesimehe, komisjoni ja fraktsiooni esimehe, volikogu liikme ja kogu esimehe tasu on kuutasu. Volikogu komisjoni ja kogu liikmele makstakse tasu koosolekul osalemise eest.

Volikogu majandamiskulusid on kavandatud suurendada 10 700 euro võrra. Selle põhjuseks on ühelt poolt elektrihinna kasvuga seonduv, teisalt IT-kulude kasv sooviga parendada volikogu istungite läbiviimisel helikvaliteeti.

Vallavalitsus – 2021. aastal valitud volikogu suurendas ka vallavanema ja valitsuse liikmete tasusid. Seejuures vähenes valitsuse liikmete arv ühe võrra ning toimus vastutusvaldkondade ümberjaotamine abivallavanemate vahel. Analoogselt volikogu tasudega muutusis alates 26. novembrist 2021.a ka vallavalitsuse liikmete tasud alljärgnevalt:

Tasu suurus (eurodes)	2021	2022
vallavanem	3 800	4 400
abivallavanem	2 900	3 600

Kokkuvõttes suurenevad vallavalitsuse liikmete tööjõukulu 8 028 euro ehk 2,7% võrra aastas.

Saaremaa Vallavalitsuse kui ametiasutuse koosseisus on 01.12.2021 seisuga 166,5 tähtajatut ja 4 tähtajalist teenistukohta. Neist 27 kohta kuulub teenuskeskuste koosseisu. 2021. aastal vallavalitsuse struktuuris ja teenistukohtade koosseisus muudatusi ei tehtud.

Vallavalitsuse kui ametiasutuse tööjõukuludes on kavandatud võrreldes 2021. aastaga 5% tõus (kasv 188 100 euro võrra). Viimati toimus vallavalitsuse teenistujate töötasude kasv 2020. aastal 3% ulatuses.

Majandamiskulud on võrreldes 2021. aasta eelarvega tõusnud 22 100 euro võrra (seniselt 931 000 eurolt 953 100 eurole). Tõus on esiteks tingitud elektri- ja kütusehindade tõusust. Teiseks on plaanitud suurendada IT-kulusid. Muus osas on majandamiskulud kavandatud eelmise aasta tasemel. Samas on eelarve selles osas toimunud sisemiselt mõned muudatused. Selle põhjuseks on hinnatõusud või varasemate aastate tegelike kulude arvestamine. Administreerimiskulud on kokkuvõttes eelmise aasta tasemel (269 000 eurot). Selle kululiigi raames on kavandatud suurendada kulusid postiteenustele. See on seotud vallavalitsuse poolt kirjade saatmise suurenemisega seonduvalt läbiviidavate juriidiliste menetlustoimingutega (eestkätt sundvalduste seadmine). Paljudel juhtudel ei ole elektrooniline menetlusedokumentide kättetoimetamine võimalik. Samas on tänu läbi viidud riigihankele võimalik vähendada kulusid sideteenustele. Muud administreerimiskulude kululiigid nagu bürookulud, esindus- ja vastuvõtukulud, info ja PR kulud, kulud trükistele, auditeerimisteenustele, õigusteenustele on kokkuvõttes 2021. aastaga võrreldes samal tasemel. Seejuures on võimalik rahastada maakonnaüleseid üritusi – laulu- ja tantsupidu, erinevad konverentse, tunnustusüritusi ja muud

asjakohast riigieelarvest eraldatud maakonna ühiste ülesannete eelarve raames. Jätkub ühinenud valdade arhiivide korrastamine.

Lähetus- ja koolituskulud on plaanitud eelmise aasta tasemel. Koolituskulud jaotatakse struktuuriüksuste vahel nn pearaha põhimõttel, samuti on planeeritud kulud ühistele koolitustele.

Vallavalitsuse hoonete ülalpidamise kulusid on kavandatud suurendada 22 100 euro võrra. Selle põhjuseks on 2021. aastal toimunud elektrihinna tõus ning arvestuse aluseks on 2021. aasta viimaste kuude tegelikud kulud. 2021. aastal korraldatud hange koristusteenusele tõi kaasa mõningase kulu vähenemise. Sõidukite kulude kavandamisel on lähtutud vallavalitsuse teenistujate isikliku sõiduauto kasutamise hüvitise maksmisega 2021. aasta tasemel. Isikliku sõiduauto ametisõitudeks kasutamise hüvitis on 0,20 eurot/km kohta, töölt-koju sõidu hüvitis 0,07 eurot/km kohta.

Infotehnoloogiakulud on plaanitud suurendada 8 000 euro võrra (kokku 183 000 eurot). 2022. aastal vahetatakse kasutusrendi teel välja 30 arvutit. Lisaks tavapärasele majandamisele (hooldus ja remont, rendilepingute ja litsentside tasu, doomenite ülalpidamine) jätkub vallale oluliste infosüsteemide arendamine/kaasajastamine (kultuurikalender, haridusteenuste haldamise süsteem, ühtne Saaremaa infoportaal, taotluste vastuvõtu ja menetlemise süsteem SPOKU). IT kulude kasv on põhjustatud vajadusest soetada salvestisserver välikaamerate salvestiste majutamiseks, samuti kaamerate soetamiseks.

Inventari kulude osas on planeeritud kulude kasv 5 000 euro võrra (25 000 eurot). Selle põhjuseks arvestamine tegelike kuludega eelnevatel aastatel. Meditsiini- ja hügieenikulude puhul on arvestatud kuludega tööandja kohustusest tagada teenistujate tervisekontroll. Samuti on arvestatud kompensatsiooniga teenistujatele seoses nägemisteravuse vähenemisega 100 euro ulatuses. Tervise edendamise eesmärgil tervise- ja spordikulude hüvitamiseks on kavandatud iga vallavalitsuse teenistuja kohta 60 eurot aastas. Vallavalitsuse muude kulude all on eelarvesse lisatud kulud riigilõivude tasumiseks.

Muude üldiste valitsemiskulude all on eelarves kulud erinevate organisatsioonide liikmemaksudeks. Neist suurimad on Eesti Linnade ja Valdade Liidu liikmemaks (29 442 eurot) ja Saarte Koostöökogu liikmemaks (9 331 eurot). Seejuures tõusis viimane 2021. aastaga võrreldes 2 527 euro võrra. Võrreldes eelmise aastaga ei ole eelarves kulusid valimiste korraldamiseks.

Avalik kord

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
03- Avalik kord ja julgeolek		53 345	67 500	14 155
Politsei		5 000	5 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>5 000</i>	<i>5 000</i>	<i>0</i>
Päästeteenused		18 345	34 500	16 155
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>15 000</i>	<i>30 000</i>	<i>15 000</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>3 345</i>	<i>4 500</i>	<i>1 155</i>
Muu avalik kord		30 000	28 000	-2 000
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>30 000</i>	<i>28 000</i>	<i>-2 000</i>

Politsei tegevusala eelarves on ette nähtud vahendid projekti „Meri ja mina ka!“ kuludeks summas 5 000 eurot. Projekti raames korraldab Kuressaare politseijaoskond interaktiivseid mereohutuse tunde noortele.

Päästeteenuste kuludena kajastatakse 2022. aastal Kihelkonna, Leisi ja Kaarma piirkonna vabatahtlike päästjate komandodele majandamiskulud ning ette nähtud toetused summas 30 000 eurot. Kahekordistatud on vahendeid vabatahtlikele päästjatele antavaks toetuseks. Kokku on arvestatud 2022. aasta eelarves vahenditega summas 30 000 eurot, mille jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Muu avaliku korra kuludeks on planeeritud kulutused ulukite ohjamiseks summas 3 000 eurot, eakate autojuhtide koolituseks summas 1 000 eurot, kriisireguleerimiseks 7 000 eurot ning linnaruumi ja ürituste valveteenusteks 17 000 eurot.

Majandus

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
04 Majandus		3 584 744	3 795 551	210 807
Maakorraldus		3 000	4 500	1 500
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>3 000</i>	<i>4 500</i>	<i>1 500</i>
Mineraalse toorme kaevandamine		14 000	14 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>14 000</i>	<i>14 000</i>	<i>0</i>
Maanteetransport		626 048	496 034	-130 014
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>626 048</i>	<i>496 034</i>	<i>-130 014</i>
Ühistranspordikorraldus		1 963 635	2 028 947	65 312
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>1 872 494</i>	<i>1 937 806</i>	<i>65 312</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>91 141</i>	<i>91 141</i>	<i>0</i>
Veetransport		284 487	427 404	142 917
<i>sh töäjõukulud</i>		<i>73 416</i>	<i>77 823</i>	<i>4 407</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>210 571</i>	<i>349 081</i>	<i>138 510</i>
<i>sh muud kulud</i>		<i>500</i>	<i>500</i>	<i>0</i>
Kaubandus (autokauplused)		24 094	24 094	0
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>21 684</i>	<i>21 684</i>	<i>0</i>
<i>sh töäjõukulud</i>		<i>2 410</i>	<i>2 410</i>	<i>0</i>
Turism		71 142	124 320	53 178
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>0</i>	<i>39 170</i>	<i>39 170</i>
<i>sh töäjõukulud</i>		<i>1 873</i>	<i>13 873</i>	<i>12 000</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>69 269</i>	<i>71 277</i>	<i>2 008</i>
Üldmajanduslikud arendusprojektid		265 527	339 441	73 914
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>187 399</i>	<i>177 433</i>	<i>-9 966</i>
<i>sh töäjõukulud</i>		<i>11 242</i>	<i>57 626</i>	<i>46 384</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>66 886</i>	<i>104 382</i>	<i>37 496</i>
Muu majandus (sh majanduse haldus)		332 811	336 811	4 000
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>29 200</i>	<i>29 200</i>	<i>0</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>301 611</i>	<i>305 611</i>	<i>4 000</i>
<i>sh muud kulud</i>		<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>0</i>

Maanteetransport - Seoses teeregistri korrastamisega väheneb 2022. aastal avalikku kasutusse antud erateede kogupikkus. Seetõttu väheneb ka tuleval aastal riigi poolt läbi toetusfondi antav kohalike teede hoiu toetus, täpsemad andmed muudatusest kajastatakse 2022. aasta esimese lisaelarvega eelarve majandamiskuludest. Majandamiskulude all kajastuvad teede ja tänavate remondi ja korrashoiu kulud, mis jäävad maksumuselt alla põhivara arvele võtmise piirmääraks. 2022. aastaks on kavandatud 496 034 eurot, millest 250 000 eurot jaguneb piirkonna teede

vahel vastavalt riigi 2016. aasta jaotuskavale (vt tabel lk 53) ja ülejäänud 246 034 euro vastavalt tegelikule vajadusele.

Ühistranspordikorraldus - Maakonna ühistranspordi toetuseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumilt 2022. aasta eelarve tuludesse arvestatud 2 071 000 eurot ja kuludesse 2 028 947 eurot.

Veetransport – eelarves on arvesse võetud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi toetuse kasvuga 2021. aasta toetusega võrdses summa, summa täpsustatakse 2022. aasta esimese lisaeelarvega. Kuludes on arvestatud sadamate hoolduse ja süvendamise eelarveliste vahenditega summas 25 000 eurot ning hõljuki ülalpidamiskuludega summas 18 000 euro. Ülejäänud eelarve vahendid on arvestatud Vilsandi ja Abruca laevaliini tööjõukuludeks ja majandamiskuludeks. Suurimad kuluallikad on suurenenud sadamate tasud, kütuse kulud ning laevade remondi ja hoolduskulud.

Kaubandus (autokauplused) – eelarvelised vahendid on jäetud samaks võrreldes 2021. aasta eelarvega, antavad toetused on ettenähtud maapiirkondade autokaupluste toetuseks.

Turism – võrreldes 2021. aastaga on eelarvesse lisandunud 2021. aasta augustis alanud ettevõtluse arendamise sihtkohtade arenduse koostööprojekti vahendid. Projekti rahastab perioodil august 2021 – august 2023 täielikult Ettevõtluse Arendamise SA ning Saaremaa Vallavalitsusele on selleks perioodiks ettenähtud toetus kogusummas 100 000 eurot. 2022. aastal on eelarves vahendid kasutamiseks summas 60 210 eurot, millest 39 170 eurot on edasi antavad sihtotstarbelised toetused, 12 000 eurot tööjõukulud ja 9 040 eurot majandamiskulud. Projekti eesmärgiks on Saare ja Hiiu maakondade turismisektori rahvusvahelise konkurentsivõime kasvatamine eristumise ja külastaja vajadustele vastavate turismitoodete ja -teenuste väljaarendamise kaudu (ökoturism, turvalisus, klienditeekonna ning piirkonnaspetsiifiliste toodete arendus). Lisaks saarteülese arendus- ja juhtimise kontseptsiooni koostamine.

2022. aastal on kavas välja anda Mo Saaremaa ajakiri, mis on sihtkoha reisiajakiri ja aitab lahti mõtestada Saare maakonna saarte ajalugu, tutvustab siin elavaid inimesi ja nende igapäevaseid tegevusi, annab ülevaate saarte kultuurielust ja turismivõimalustest.

Üldmajanduslikud arendusprojektid – eelarvelistes vahendites on alates 2022. aastast kajastatud üldplaneeringu kulutused summas 30 000 eurot. Saaremaa valla üldplaneeringu koostamine ja

sellega kaasnev keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati Saaremaa Vallavolikogu 27. septembri 2018. a otsusega nr. 1-3/96.

Üldplaneeringu koostamiseks on vajalik teostada järgmised uuringud, mis on teostatud või koostamisel:

- keskkonnamõju strateegiline hindamine;
- Saaremaa valla ülejutusala uuring;
- Saaremaa valla mürakaardi ja müra vähendamise tegevuskava;
- Saaremaa valla miljööväärtuslike alade ja väärtuslike maastike alusuuring;
- alusuuring „Saaremaa külade ehitustingimused“.

Arendusprojektidest jätkatakse 2022 aastala projektiga „Islands of Innovation“, mis pidi algselt lõppema 2021. aastal, kuid tulenevalt lisategevuste elluviimise võimalusest lükkus projekti lõpptähtaeg 2022. aastasse. Eelarves on arvestatud tööjõu- ja majandamiskuludega kokku summas 25 691 eurot.

Eelarvesse on arvestatud vahendid kohalike omavalitsusüksuste ühiselt täidetavate ülesannete täitmiseks (sh maakondliku arendustegevuse elluviimiseks), mida rahastab Rahandusministeerium. 2022. aasta eelarves arvestatakse toetusega summas 111 343 eurot ning seda korrigeeritakse pärast riigieelarve vastuvõtmist ja täpse summa selgumist. Toetuse vahendid on kavandatud tööjõukuludeks ja majandamiskuludeks.

Projektitoetusi on eelarves kavandatud 2021. aastaga võrreldes samas mahus (100 000 eurot). 50 000 eurot on ette nähtud külaelu arendamiseks, 30 000 eurot mittetulundustegevuse projektide oma- ja kaasfinantseerimise toetamiseks ning 20 000 eurot muudeks projektitoetusteks (nt valla arengudokumentides kajastatud tegevuste elluviimine). Nimetatud toetuste eraldamisel lähtutakse Saaremaa Vallavolikogu 29. augusti 2019. a määrusest nr 30 „Mittetulundustegevuse toetamise kord“.

Tegevustoetus summas 22 833 eurot on kavandatus SA-le Saare Arenduskeskus, millest 12 233 eurot on ettenähtud PATEE-projekti omafinantseeringu katmiseks (projekt kestab 2023. aasta augusti lõpuni), 1 600 eurot nõukogu liikmete tasuks ja 9 000 eurot nelja kõrgkooli (Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tartu Ülikool ja Tallinna Tehnikakõrgkool) tudengite stipendiumiks.

Seni andis Saaremaa tudengistipendiume, mille eesmärgiks on ettevõttega seotud aktuaalse teema uurimine või probleemi lahendamine, välja vallavalitsus koostöös ettevõttega (50% tasus vald ja 50% ettevõtte) ning seda kõrgkooli sihtasutuse, fondi või arenduskeskuse kaudu. Kuna stipendiumide väljaandmise korraldamine ei ole toimunud ühtsetel alustel (nt mõni kool kuulutab stipendiumikonkursi välja huvitatud ettevõtte olemasolul, mõnel juhul on olemas üliõpilane, kellele tuleb leida sobiv ettevõtte) ning kõrgkoolide jaoks on ettevõtete ja tudengite kokkuviiimine olnud keeruline, lõpetatakse kõrgkoolidega sõlmitud lepingud. Tudengistipendiumide väljaandmine ning üliõpilaste, kõrgkoolide ja ettevõtete kokkuviiimine delegeeritakse alates 2022. aastast SA-le Saare Arenduskeskus, kellele eraldatakse kord aastas väljaantavate stipendiumide summa.

Küla- ja alevikuraha kogusumma on jäänud samaks ning selleks on 2022. aasta eelarves ettenähtud 40 000 eurot.

2022. aasta uurimis- ja arendustööde kulud (8000 eurot) on seotud eelkõige arengudokumentide ülevaatamise ja uuendamisega (nt rahulolu-uuringute läbiviimine ja analüüside koostamine).

Kaasamisürituste (nt külade ümarlaud, maal elamise päev) korraldamiseks on 2022. aastal kavandatud 2000 eurot.

Jätkatakse maakondlike ürituste ja tegevuste elluviimisega, maakondlike tunnustusürituste korraldamist nii haridusvaldkonnas (parimate õppijate, õpetajate ja õpilastaidlejate tunnustamine), noortevaldkonnas, kultuurivaldkonnas (sh Hendrik Krummi preemia ja maakonna kultuuripärli tiitli üleandmine kultuurigalal), sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonnas (sh maakonna eakate abielupaaride tunnustamine), siseturvalisuse valdkonnas, ettevõtluses (ettevõtlusauhindade tänujalal) kui ka kodanikuühiskonnas (konkursi „Eesti kaunis kodu“ läbiviimine).

Muu majandus – eelarvesse on kavandatud remondifond summas 175 000 eurot (varasemalt 125 000 eurot), arvestatud on vallavara kindlustushanke kallinemisega ja kindlustuseks on ettenähtud vahendid summas 29 000 eurot. Jätkatakse kolmes valla piirkonnas (Valjala, Leisi, Kärla) sularahaautomaatide hoolduskulude kompenseerimist pangale. Võrreldes 2021. aastaga on üldplaneeringuks ettenähtud vahendid viidud üldmajanduslikud arendusprojektid alaeelarvesse.

Alates 2022. aastast kajastatakse muu majanduse tegevusalal ka Valjala piirkonna perearstikeskuse ruumide majandamiskulud summas 3 000 eurot, varasemalt kajastati eraldiseisvalt üldmeditsiiniteenuste tegevusalal.

Keskkonnakaitse

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
05 Keskkonnakaitse		2 051 457	2 477 079	425 622
Jäätmekäitlus		145 200	146 200	1 000
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>145 200</i>	<i>146 200</i>	<i>1 000</i>
Avalike alade puhastus		1 779 497	2 302 879	523 382
<i>sh töäjõukulud</i>		<i>1 093 562</i>	<i>1 217 732</i>	<i>124 170</i>
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>681 435</i>	<i>1 080 647</i>	<i>399 212</i>
<i>sh muud kulud</i>		<i>4 500</i>	<i>4 500</i>	<i>0</i>
Heitveekäitlus		33 000	0	-33 000
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>33 000</i>	<i>0</i>	<i>-33 000</i>
Haljastus		93 760	28 000	-65 760
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>93 760</i>	<i>28 000</i>	<i>-65 760</i>

Jäätmekäitluse eelarvesse on planeeritud kulutused uurimis- ja arendustöödeks, Geodata programmi kuludeks, prügikonteinerite valvekaamerate ülevõlpidamiseks, täiendavate prügikonteinerite soetamiseks ja olemasolevate osaliseks väljavahetamiseks, prügiveo kuludeks ja ohtlike jäätmete kampaania korraldamiseks.

2021 aastal esitati taotlus Keskkonnainvesteeringute Keskuse SA programmi „Jäätmete liigiti kogumise lahenduste toetamine kohalikes omavalitsustes“. Projektis ettenähtud omaosaluse kulud summas 30 000 eurot on kavandatud jäätmekäitluse valdkondlikus alaeelarves 2022 aastal ning projekti omafinantseeringu ülejäänud osa tasutakse kasusaavate jäätmevaldajate poolt. Projekti tulu ja kasusaajate omafinantseeringu osa võetakse projekti positiivse rahastusotsuse saamisel 2022 aasta eelarvesse lisaelarvega.

Avalike alade puhastuse eelarves on arvestatud lume koristuskulude reserviga summas 250 000 eurot ning hallatavate asutuste Saaremaa Haldus ja Kuressaare Linnamajandus eelarveliste kuludega.

Heitveekäitluse eelarvest suunati Kuressaare linna sadeveesüsteemide korrashoidmise toetus 33 000 eurot investeeringute eelarvesse aktsiakapitali suurendamiseks AS-ile Kuressaare Veevärk.

Haljastuse eelarve sisaldab kulutusi Roomassaare karjamaa hoolduseks summas 10 000 eurot ja valla territooriumi haljastamiseks 18 000 eurot. 2021. aasta eelarves kajastusid kulud kalade koelmualade projektile summas 65 760 eurot.

Hallatavad asutused: Avalike alade puhastus

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
KURESSAARE LINNAMAJANDUS		700 791	754 847	54 056
<i>sh tööjõukulud</i>		357 856	375 518	17 662
<i>sh majandamiskulud</i>		339 435	375 829	36 394
<i>sh muud kulud</i>		3 500	3 500	0
SAAREMAA HALDUS		1 005 706	1 239 921	234 215
<i>sh tööjõukulud</i>		735 706	789 103	53 397
<i>sh majandamiskulud</i>		269 000	449 818	180 818
<i>sh muud kulud</i>		1 000	1 000	0

Avalike alade puhastuse hallatavate asutuste eelarve kasv on tingitud uue tehnika ülalpidamiskuludest. Saaremaa Haldusele soetati 2021. aastal võsa niitmiseks traktor ja poomniiduk. Kuressaare Linnamajanduse kalluri ja laaduri hankimine lükkus edasi 2022. aastasse. Eelmisel aastal kajastati eelarves kalmistute majandamiskulud muu kommunaalmajanduse tegevusalal.

Elamu- ja kommunaalmajandus

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
06 Elamu- ja kommunaalmajandus		430 000	412 000	-18 000
Elamumajanduse arendamine		65 000	75 000	10 000
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		25 000	25 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		40 000	50 000	10 000
Kommunaalmajanduse arendamine		4 000	4 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		4 000	4 000	0
Tänavavalgustus		253 000	253 000	0
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		47 000	47 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		206 000	206 000	0
Muu kommunaalmajanduse tegevus		108 000	80 000	-28 000
<i>sh majandamiskulud</i>		108 000	80 000	-28 000

Elamumajanduse arendamine - 2022. aastal antakse korterite hoovialade korrastamise toetust kokku summas 25 000 eurot, mis on samas suurusjärgus varasemate aastatega. Valla omandis olevate eluruumide korrashoiuks on 2022. aastal kavandatud 50 000 eurot. Kulude kasv 10 000 eurot tuleneb remonditööde hindade kasvust.

Tänavavalgustuse tegevusalal kajastatakse valla teede, tänavate ja muude avalike kohtade valgustuskulusid. Kuna tänavavalgustus on suuremas mahus kaasajastatud ning elektrienergia tarbimine on ökonoomne, siis ei ole 2022. aasta eelarvet suurendatud ning ka 2021. aasta eelarve täitmises ei ole tekkinud kümne kuu arvestuses ülekulu.

Muu kommunaalmajanduse tegevusalal kajastatakse hulkuvate loomade hoiukulud summas 55 000 eurot. 2022. aasta eelarves on muu majanduse eelarvest üle toodud valla avaliku ruumi dekoreerimise kulud (lilleamplid, jõulukaunistused) summas 25 000 eurot.

Tervishoid

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
07 Tervishoid		28 000	25 000	-3 000
Üldmeditsiiniteenused		3 000	0	-3 000
<i>sh majandamiskulud</i>		<i>3 000</i>	<i>0</i>	<i>-3 000</i>
Muu tervishoid		25 000	25 000	0
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		<i>25 000</i>	<i>25 000</i>	<i>0</i>

Muu tervishoiu tegevusalale on kavandatud Saaremaa Vallavolikogu 21. oktoobri 2020. a määruse nr 34 „Saaremaa valla eri- ja perearstiteenuse toetuse maksmise kord“ alusel vahendid 2021. aastast Saaremaal perearstina või Kuressaare Haiglas eriarstina tööd alustava arsti ühekordseks toetuseks summas 25 000 eurot.

Vaba aeg ja kultuur

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon		4 849 210	4 912 435	63 225
Sportitegevus		1 221 354	1 212 465	-8 889
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		141 660	167 300	25 640
<i>sh töøjõukulud</i>		660 826	677 742	16 916
<i>sh majandamiskulud</i>		418 868	367 423	-51 445
Noorsootöö ja noortekeskused		685 494	511 070	-174 424
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		364 859	152 735	-212 124
<i>sh töøjõukulud</i>		220 197	257 897	37 700
<i>sh majandamiskulud</i>		100 438	100 438	0
Vaba aja tegevused		271 647	316 645	44 998
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		172 347	185 305	12 958
<i>sh majandamiskulud</i>		99 300	131 340	32 040
Raamatukogud		1 025 516	1 026 516	1 000
<i>sh töøjõukulud</i>		642 678	643 048	370
<i>sh majandamiskulud</i>		382 838	383 468	630
Rahvakultuur		1 377 172	1 402 136	24 964
<i>sh töøjõukulud</i>		750 270	770 231	19 961
<i>sh majandamiskulud</i>		626 902	631 905	5 003
Teatrid		173 844	181 896	8 052
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		173 844	181 896	8 052
Religiooni- ja muud ühiskonnateenused		38 000	0	-38 000
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		38 000	0	-38 000
Muu vaba aeg, kultuur, religioon, sh haldus		56 183	261 707	205 524
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		35 000	10 000	-25 000
<i>sh töøjõukulud</i>		4 683	132 307	127 624
<i>sh majandamiskulud</i>		16 500	119 400	102 900

Sporditegevus – valdkondlikus eelarves on arvestatud projektitoetustega summas 35 000 eurot ja valdkondlike tegevustoetustega summas 132 300 eurot. Alates 2022. aastast kajastatakse tegevustoetuste all ka esindusvõistkondadele ettenähtud ruumide kompensatsiooni (varasemalt kajastatud majandamiskuludes). Piirkondlike spordimängu korraldamiseks, omavalitsuste suve- ja talimängude osalemiseks ning lahtiste karikavõistluste korraldamiseks on ettenähtud vahendid summas 20 232 eurot. Hallatavate asutuste kuludena kajastatakse Saaremaa Spordikooli, Kärla Spordihalli ja Orissaare Spordihoone tööjõu- ja majandamiskulusid.

Sporditegevuse suurim tegevustoetus on ettenähtud Saaremaa Rally MTÜ-le 2022 aasta Saaremaa Ralli korraldamiskuludeks summas 30 000 eurot.

Noorsootöö ja noortekeskused – valdkondlikus eelarves on arvestatud vahendid huvihariduskonverentsi korraldamiseks 2 500 eurot ja noortevolikogu ürituste läbiviimiseks 1 000 eurot. Erasektorilt ostetava huvihariduse toetuse summat 80 000 võrreldes 2021. aastaga muudetud ei ole. Huvihariduse ja -tegevuse riikliku toetuse summa eraldi on 2022. aastal vähendatud vastavalt riigieelarve strateegia kavale 50% võrra kokku 228 279 eurot. Tegelik eraldise suurus selgub 2022. aasta riigieelarve tasandus- ja toetusfondi jaotuse kinnitamisega. Valla eelarves korrigeeritakse toetuse summa 2022. aasta esimese lisaelarvega.

Vaba aja tegevused – kultuuritegevuse eelarve on kavandatud kogumahas 316 645 eurot. Eelarvesse on kavandatud ürituste korraldamiseks 21 300 eurot, millest 7 800 eurot on ette nähtud Torgu piirkonna kultuuri- ja sporditöö tegevusteks. Kultuurivaldkonna preemiateks on planeeritud 1 938 eurot, projektitoetusteks on kavandatud 40 000 eurot ja tegevustoetusteks 143 367 eurot.

Kultuurivaldkonna preemiad on ettenähtud vapilaev Admiral Cowani „Noore meremehe“ preemia ja Eerik Haameri nimeline kunstiauhind.

Kultuurivaldkonna suurim tegevustoetus on kavandatud SA Eesti Kontserdile Saaremaa ooperipäevade elluviimiseks summas 50 000 eurot.

Saaremaa valla hallatavate kultuuri- ja spordiasutuste eelarvetesse ei ole kavandatud remondikulud igale asutusele eraldi, vaid need on võetud eelarvesse kogusummas 100 000 eurot (eelneval aastal 70 000 eurot). Asutuste remonditaotlusi hindab vallavalitsuse kultuuri- ja spordiosakond ning korraldab majandus- ja haldusosakond.

Raamatukogud - kajastatakse hallatava asutuse Saare Maakonna Keskraamatukogu tööjõu- ja majandamiskulusid.

Rahvakultuur – kajastatakse hallatavate asutuste Saaremaa valla rahvamajade ja kultuurimajade tööjõu- ja majandamiskulusid.

Teatrid –tegevusalal on 2022. aasta eelarvesse kavandatud Kuressaare Teater SA tegevustoetus ja nõukogu liikmete tasu kokku summas 181 896 eurot, summa korrigeeritakse 2022. aasta lisaeeelarvega.

Religioon - valdkonna tegevustoetuse vahendid on 2022. aastal kavandatud kõik Saaremaa sakraalehitiste remonditegevuse toetuseks, kajastuvad edaspidi investeerimistegevuse eelarve osas.

Muu vaba aeg, kultuur, religioon – kajastatakse kultuuri ja spordivaldkonna 2022. aasta üleüldised palgatõusu vahendid ja majandamiskulude (elekter, küte) suurenevate kulude reserv vahendid. Mõlema puhul jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Hallatavad asutused: Sporditegevus

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
SAAREMAA SPORDIKOOL		758 846	771 590	12 744
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		50	0	-50
<i>sh tööjõukulud</i>		498 279	509 441	11 162
<i>sh majandamiskulud</i>		260 517	262 149	1 632
KÄRLA SPORDIHALL		185 768	191 322	5 554
<i>sh tööjõukulud</i>		100 178	104 448	4 270
<i>sh majandamiskulud</i>		85 590	86 874	1 284
ORISSAARE SPORDIHOONE		126 651	119 655	-6 996
<i>sh tööjõukulud</i>		69 206	78 482	9 276
<i>sh majandamiskulud</i>		57 445	41 173	-16 272

Piirkonna sporditööd korraldavad Laimjala Rahvamaja, Leisi Kool, Mustjala Rahvamaja, Sandla Rahvamaja, Salme Rahvamaja, Valjala Rahvamaja, Lümända Rahvamaja, Tornimäe Rahvamaja, Kärla Spordihall, Orissaare Spordihoone ja Saaremaa Spordikool.

Kuna Saaremaa Spordikool on täielikult käibemaksukohustuslane, ei kajastata majandamiskuludes käibemaksukulu.

Kärila Spordihalli majandamiskulusid on korrigeeritud vastavalt 2021. aasta tegelikele kuludele.

Hallatavad asutused: Noorsootöö ja noortekeskused

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
SAAREMAA NOORSOOTÖÖ KESKUS		289 203	355 091	65 888
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		256	256	0
<i>sh tööjõukulud</i>		194 909	257 897	62 988
<i>sh majandamiskulud</i>		94 038	96 938	2 900

2021. aastal ühendati senised Valjala ja Tornimäe piirkonna noorsootöötajad ja 3 noortekeskust hallatavaks asutuseks Saaremaa Noorsootöö Keskus. Täiendava kuluna on eelarvesse lisatud asutuse juhi ametikoht ning ühtlustatud töötasude määrad.

Hallatav asutus: Raamatukogud

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
SAARE MAAKONNA KESKRAAMATUKOGU		1 025 516	1 026 516	1 000
<i>sh tööjõukulud</i>		642 678	643 048	370
<i>sh majandamiskulud</i>		382 838	383 468	630

Saare Maakonna Keskraamatukogu koosseisu kuulub 26 haruraamatukogu.

Hallatavad asutused: Rahvakultuur

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
ASTE RAHVAMAJA		91 433	92 557	1 124
<i>sh töøjõukulud</i>		41 200	42 324	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		50 233	50 233	0
EIKLA RAHVAMAJA		29 827	29 827	0
<i>sh töøjõukulud</i>		13 286	13 286	0
<i>sh majandamiskulud</i>		16 541	16 541	0
KARJA RAHVAMAJA		25 439	28 007	2 568
<i>sh töøjõukulud</i>		14 772	17 340	2 568
<i>sh majandamiskulud</i>		10 667	10 667	0
KIHELKONNA RAHVAMAJA		68 020	70 084	2 064
<i>sh töøjõukulud</i>		39 495	40 619	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		28 525	29 465	940
KURESSAARE KULTUURIVARA		387 241	395 745	8 504
<i>sh töøjõukulud</i>		237 641	243 645	6 004
<i>sh majandamiskulud</i>		149 600	152 100	2 500
KÄRLA RAHVAMAJA		86 018	87 776	1 758
<i>sh töøjõukulud</i>		37 881	39 567	1 686
<i>sh majandamiskulud</i>		48 137	48 209	72
LAIMJALA RAHVAMAJA		54 298	54 298	0
<i>sh töøjõukulud</i>		32 419	32 419	0
<i>sh majandamiskulud</i>		21 879	21 879	0
LÜMANDA RAHVAMAJA		100 501	100 501	0
<i>sh töøjõukulud</i>		24 146	24 146	0
<i>sh majandamiskulud</i>		76 355	76 355	0
TORNIMÄE RAHVAMAJA		93 736	72 065	-21 671
<i>sh töøjõukulud</i>		55 386	36 315	-19 071
<i>sh majandamiskulud</i>		38 350	35 750	-2 600
VALJALA RAHVAMAJA		68 009	59 996	-8 013
<i>sh töøjõukulud</i>		43 842	36 537	-7 305
<i>sh majandamiskulud</i>		24 167	23 459	-708
MUSTJALA RAHVAMAJA		42 646	44 006	1 360
<i>sh töøjõukulud</i>		29 471	30 595	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		13 175	13 411	236

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
RAHVAMAJA "NASVA KLUBI"		67 772	68 997	1 225
<i>sh töøjõukulud</i>		43 664	44 788	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		24 108	24 209	101
ORISSAARE KULTUURIMAJA		87 594	88 395	801
<i>sh töøjõukulud</i>		59 328	60 129	801
<i>sh majandamiskulud</i>		28 266	28 266	0
PÄRSAMA RAHVAMAJA		52 910	54 034	1 124
<i>sh töøjõukulud</i>		29 993	31 117	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		22 917	22 917	0
SALME RAHVAMAJA		95 177	96 301	1 124
<i>sh töøjõukulud</i>		47 405	48 529	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		47 772	47 772	0
SANDLA RAHVAMAJA		47 649	58 120	10 471
<i>sh töøjõukulud</i>		34 377	34 286	-91
<i>sh majandamiskulud</i>		13 272	23 834	10 562
TARITU RAHVAMAJA		38 004	38 004	0
<i>sh töøjõukulud</i>		20 166	20 166	0
<i>sh majandamiskulud</i>		17 838	17 838	0

Valjala Rahvamaja ja Tornimäe Rahvamaja majandamiskulude ja töøjõukulude vähenemine võrreldes 2021. aastaga tuleneb noorsootõõ tegevuse üle viimisega Saaremaa Noorsootõõ Keskuse alla.

Haridus

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
09 Haridus		24 686 246	25 470 386	784 140
Alusharidus (lasteaiad)		6 763 088	7 142 897	379 809
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		309 871	370 166	60 295
<i>sh tööjõukulud</i>		5 386 405	5 629 326	242 921
<i>sh majandamiskulud</i>		1 066 812	1 143 405	76 593
Põhi- ja üldkeskharidus		12 894 731	13 135 714	240 983
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		0	52 114	52 114
<i>sh tööjõukulud</i>		10 586 798	10 980 445	393 647
<i>sh majandamiskulud</i>		2 307 933	2 103 155	-204 778
Üldkeskhariduse õpetajate tööjõukulud		1 051 679	330 840	-720 839
<i>sh tööjõukulud</i>		1 051 679	330 840	-720 839
Noorte huviharidus ja huvitegevus		879 167	898 884	19 717
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		725	725	0
<i>sh tööjõukulud</i>		766 352	771 747	5 395
<i>sh majandamiskulud</i>		112 090	126 412	14 322
Koolitransport		331 948	498 164	166 216
<i>sh tööjõukulud</i>		80 879	104 130	23 251
<i>sh majandamiskulud</i>		251 069	394 034	142 965
Koolitoit		1 335 950	1 333 831	-2 119
<i>sh tööjõukulud</i>		602 929	616 364	13 435
<i>sh majandamiskulud</i>		733 021	717 467	-15 554
Õömaja		75 223	74 324	-899
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		25 000	20 000	-5 000
<i>sh tööjõukulud</i>		31 181	34 103	2 922
<i>sh majandamiskulud</i>		19 042	20 221	1 179
Hariduse abiteenused		984 847	984 847	0
<i>sh tööjõukulud</i>		902 347	902 347	0
<i>sh majandamiskulud</i>		82 500	82 500	0
Muu haridus, sh hariduse haldus		369 613	1 070 885	701 272
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		68 613	68 613	0
<i>sh tööjõukulud</i>		0	489 772	489 772
<i>sh majandamiskulud</i>		301 000	512 500	211 500

Hariduse valdkondlik eelarve koosneb kahest osast: haridusasutuste eelarved ning haridusasutuste vahel jaotamata eelarve.

Haridusasutuste majandamiskulude eelarve koostamisel on jätkatud 2021. aastal kasutusele võetud majandusmudeli loogikat, kus asutuste majanduskulude eelarve koosneb kahest eraldi osast. Esimese osa moodustavad kulupõhiselt arvestatud hoonete ja kinnistutega seotud kulud – küte, vesi, elekter ning erinevate tehnosüsteemide hoolduslepingud. Lisaks on lepinguliste kohustuste alusel eelarvesse arvestatud kulud IT liisingute ja lepingute täitmiseks ning inventari rendiks. Kõik kulupõhiselt eelarvestatud vahendid on ette nähtud üksnes vastavate kohustuslike maksete katteks.

Teise osa haridusasutuste majandamiskuludest moodustab baas- ja pearaha alusel arvestatud summad, mille kuludesse jaotuse on iga haridusasutus planeerinud iseseisvalt. Baas- ja pearaha suuruse parameetrites võrreldes 2021. aastaga muudatusi tehtud ei ole, kuid tulenevalt riigigümnaasiumi avamisega seotud õpilaste arvu vähenemisest munitsipaalkoolides on koolide pearahapõhine eelarveosa vähenenud, lasteaedades on laste arvu suuremisest tulenev pearaha alusel arvutatud majandamiskulud kasvanud.

Erakooli kaasfinantseerimiseks on ette nähtud 52 114 eurot vastavalt volikogus vastu võetud määrusele² erakooli kaasfinantseerimiseks.

Struktuuriüksusena ei jätkka 2021. aasta sügisest enam Kingu tänava õpilaskodu Kuressaare linnas, millest tulenevalt ei ole eelarves arvestatud vastavate tulude ega personalikuludega. Hoone on kasutusel koolina ning vastavad kulud kajastatud Kuressaare Hariduse Kooli eelarve koosseisus.

Tallinna Tehnikaülikooli Kuressaare Kolledži laevaehituse ja meretehnika ning meremajanduse suunalise õppe-, teadus- ja arendustöö toetamiseks on volikogu 2021. aasta septembrikuu otsus³ kehtiva lepingu pikendamiseks kuni 2025. aasta lõpuni, mille alusel on eelarvesse jätkuvalt planeeritud toetussumma 50 000 eurot.

---

² Saaremaa Vallavolikogu 20. novembri 2020. aasta määrus nr 40 „Eraüldhariduskoolidele tegevuskulutoetuse andmise tingimused ja kord“.

³ Saaremaa Vallavolikogu 30. septembri 2021. aasta otsus 1-3/55 „Nõusoleku andmine rahalise kohustuse võtmiseks“.

Haridusasutuste remondifondiks on kavandatud 230 000 eurot, mis on samas suurusjärgus 2021. aastaga.

Haridus- ja Teadusministeeriumiga sõlmitud lepingu alusel jätkab riik veel 2022. ja 2023. aastal Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse kulude osalist katmist. 2022. aasta eraldis 401 858 eurot moodustab 75% 2021. aasta eraldisest ehk on 133 948 eurot väiksem. Jaanuarist 2022 liidetakse Saaremaa Toetava Hariduse Keskusega üheks asutuseks kokku Saaremaa Laste ja Perede Tugikeskus ning Kuressaare Perekodu. Uue asutuse struktuuri on ette nähtud 0,5 õppejuhi ametikoha lisandumine.

Hallatavad asutused: Alusharidus

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
ASTE LASTEAED MÕMMIK		355 553	362 771	7 218
<i>sh töøjõukulud</i>		296 908	307 072	10 164
<i>sh majandamiskulud</i>		58 645	55 699	-2 946
KURESSAARE IDA-NIIDU LASTEAED		902 774	942 387	39 613
<i>sh töøjõukulud</i>		774 252	805 200	30 948
<i>sh majandamiskulud</i>		128 522	137 187	8 665
KURESSAARE PARGI LASTEAED		659 286	695 986	36 700
<i>sh töøjõukulud</i>		552 246	587 481	35 235
<i>sh majandamiskulud</i>		107 040	108 505	1 465
KURESSAARE RISTIKU LASTEAED		824 617	857 027	32 410
<i>sh töøjõukulud</i>		691 711	719 928	28 217
<i>sh majandamiskulud</i>		132 906	137 099	4 193
KURESSAARE ROHU LASTEAED		651 069	678 583	27 514
<i>sh töøjõukulud</i>		555 964	583 613	27 649
<i>sh majandamiskulud</i>		95 105	94 970	-135
KURESSAARE TUULTE ROOSI LASTEAED		526 708	550 969	24 261
<i>sh töøjõukulud</i>		436 081	457 367	21 286
<i>sh majandamiskulud</i>		90 627	93 602	2 975
KÄRLA LASTEAED		339 054	347 158	8 104
<i>sh töøjõukulud</i>		283 330	293 571	10 241
<i>sh majandamiskulud</i>		55 724	53 587	-2 137

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
LÜMANDA KARU-KATI LASTEAED		200 781	234 273	33 492
<i>sh tööjõukulud</i>		167 316	199 595	32 279
<i>sh majandamiskulud</i>		33 465	34 678	1 213
ORISSAARE LASTEAED PÄIKESEKIIR		326 145	342 860	16 715
<i>sh tööjõukulud</i>		272 989	282 982	9 993
<i>sh majandamiskulud</i>		53 156	59 878	6 722
PÄRSAMA LASTEAED		380 983	400 404	19 421
<i>sh tööjõukulud</i>		269 074	288 644	19 570
<i>sh majandamiskulud</i>		111 909	111 760	-149
SALME LASTEAED		236 397	244 562	8 165
<i>sh tööjõukulud</i>		193 924	202 801	8 877
<i>sh majandamiskulud</i>		42 473	41 761	-712
TORNIMÄE LASTEAED		131 929	136 215	4 286
<i>sh tööjõukulud</i>		111 548	114 537	2 989
<i>sh majandamiskulud</i>		20 381	21 678	1 297
VALJALA LASTEAED		396 355	408 285	11 930
<i>sh tööjõukulud</i>		338 446	344 752	6 306
<i>sh majandamiskulud</i>		57 909	63 533	5 624

Majandamiskulude muutused tulenevad majandusmudelitest. Tööjõukulude muutused tulenevad üldhariduskooli õpetajate palgatõusust ning alampalgamäära tõusust.

Hallatavad asutused: Lasteaed-alkkoolid

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
KAALI KOOL		340 116	353 847	13 731
<i>sh tööjõukulud</i>		289 412	298 625	9 213
<i>sh majandamiskulud</i>		50 704	55 222	4 518
KAHTLA LASTEAED-PÕHIKOOL		342 458	346 163	3 705
<i>sh tööjõukulud</i>		292 237	294 298	2 061
<i>sh majandamiskulud</i>		50 221	51 865	1 644
KIHELKONNA KOOL		251 461	266 081	14 620
<i>sh tööjõukulud</i>		198 498	200 059	1 561
<i>sh majandamiskulud</i>		52 963	66 022	13 059
MUSTJALA LASTEAED-PÕHIKOOL		420 550	414 812	-5 738
<i>sh tööjõukulud</i>		351 175	355 451	4 276
<i>sh majandamiskulud</i>		69 375	59 361	-10 014
PIHTLA KOOL		300 093	315 459	15 366
<i>sh tööjõukulud</i>		254 502	267 427	12 925
<i>sh majandamiskulud</i>		45 591	48 032	2 441

Hallatavad asutused: Põhikoolid

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
ASTE PÕHIKOOL		661 884	661 067	-817
<i>sh töøjõukulud</i>		542 804	547 043	4 239
<i>sh majandamiskulud</i>		119 080	114 024	-5 056
KURESSAARE VANALINNA KOOL		1 170 526	1 229 643	59 117
<i>sh töøjõukulud</i>		989 108	1 028 756	39 648
<i>sh majandamiskulud</i>		181 418	200 887	19 469
KÄRLA PÕHIKOOL		643 625	641 640	-1 985
<i>sh töøjõukulud</i>		561 589	563 837	2 248
<i>sh majandamiskulud</i>		82 036	77 803	-4 233
LEISI KOOL		856 405	870 931	14 526
<i>sh töøjõukulud</i>		662 180	676 814	14 634
<i>sh majandamiskulud</i>		194 225	194 117	-108
LÜMANDA PÕHIKOOL		486 665	512 250	25 585
<i>sh töøjõukulud</i>		415 220	441 518	26 298
<i>sh majandamiskulud</i>		71 445	70 732	-713
SALME PÕHIKOOL		633 082	637 562	4 480
<i>sh töøjõukulud</i>		523 063	526 767	3 704
<i>sh majandamiskulud</i>		110 019	110 795	776
TORNIMÄE PÕHIKOOL		310 169	314 337	4 168
<i>sh töøjõukulud</i>		258 759	266 472	7 713
<i>sh majandamiskulud</i>		51 410	47 865	-3 545
VALJALA PÕHIKOOL		623 529	635 432	11 903
<i>sh töøjõukulud</i>		515 260	513 572	-1 688
<i>sh majandamiskulud</i>		108 269	121 860	13 591
SAAREMAA TOETAVA HARIDUSE KESKUS		873 445	926 017	52 572
<i>sh töøjõukulud</i>		723 524	701 054	-22 470
<i>sh majandamiskulud</i>		149 921	224 963	75 042
KURESSAARE NOORUSE KOOL		3 135 740	2 675 699	-460 041
<i>sh töøjõukulud</i>		2 605 840	2 210 893	-394 947
<i>sh majandamiskulud</i>		529 900	464 806	-65 094
KURESSAARE HARIDUSE KOOL		2 602 787	2 446 206	-156 581
<i>sh töøjõukulud</i>		2 207 767	2 092 361	-115 406
<i>sh majandamiskulud</i>		395 020	353 845	-41 175

Majandamiskulude muutused tulenevad majandusmudelitest. Töøjõukulude muutused tulenevad alampalgamäära tõusust ning õpilaste arvu muutusest.

Hallatavad asutused: Gümnaasiumid

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
KURESSAARE TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUM	493 076	499 760	6 684
<i>sh tööjõukulud</i>	426 811	432 874	6 063
<i>sh majandamiskulud</i>	66 265	66 886	621
ORISSAARE GÜMNAASIUM	1 016 794	1 082 729	65 935
<i>sh tööjõukulud</i>	807 254	874 432	67 178
<i>sh majandamiskulud</i>	209 540	208 297	-1 243

Hallatavad asutused: Hariduse abiteenused

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
SAAREMAA TOETAVA HARIDUSE KESKUSE FILIAAL - SAAREMAA LASTE JA PEREDE TUGIKESKUS	984 847	984 847	0
<i>sh tööjõukulud</i>	902 347	902 347	0
<i>sh majandamiskulud</i>	82 500	82 500	0

Hallatavad asutused: Noorte huviharidus

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
KURESSAARE KUNSTIKOOL	79 569	79 569	0
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>	50	50	0
<i>sh tööjõukulud</i>	63 020	63 020	0
<i>sh majandamiskulud</i>	16 499	16 499	0
KURESSAARE MUUSIKAKOOL	531 179	535 450	4 271
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>	399	399	0
<i>sh tööjõukulud</i>	470 781	475 052	4 271
<i>sh majandamiskulud</i>	59 999	59 999	0
KÄRLA MUUSIKAKOOL	55 785	55 785	0
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>	66	66	0
<i>sh tööjõukulud</i>	52 182	52 182	0
<i>sh majandamiskulud</i>	3 537	3 537	0

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
ORISSAARE MUUSIKAKOOL		211 634	227 080	15 446
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		210	210	0
<i>sh töäjõukulud</i>		180 369	181 493	1 124
<i>sh majandamiskulud</i>		31 055	45 377	14 322

Huvihariduse ja -tegevuse riikliku toetuse summa eraldis on 2022. aastal vähendatud vastavalt riigieelarve strateegia kavale 50% võrra kokku 228 279 eurot. Tegelik eraldise suurus selgub 2022. aasta riigieelarve tasandus- ja toetusfondi jaotuse kinnitamisega. Valla eelarves korrigeeritakse toetuse summa 2022. aasta esimese lisaeelarvega.

Sotsiaalne kaitse

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
10 Sotsiaalne kaitse		4 334 962	4 779 655	444 693
Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse		556 907	553 558	-3 349
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		135 880	115 180	-20 700
<i>sh töäjõukulud</i>		35 323	19 618	-15 705
<i>sh majandamiskulud</i>		385 704	418 760	33 056
Eakate sotsiaalhoolekandeasutused		2 250 653	2 526 115	275 462
<i>sh töäjõukulud</i>		1 332 161	1 534 868	202 707
<i>sh majandamiskulud</i>		918 492	991 247	72 755
Muu eakate sotsiaalne kaitse		32 000	25 000	-7 000
<i>sh majandamiskulud</i>		32 000	25 000	-7 000
Laste ja noorte sotsiaalhoolekandeasutused		505 796	672 106	166 310
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		2 400	2 400	0
<i>sh töäjõukulud</i>		399 554	575 994	176 440
<i>sh majandamiskulud</i>		103 842	93 712	-10 130
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse		688 172	705 417	17 245
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		475 103	472 485	-2 618
<i>sh töäjõukulud</i>		45 457	16 720	-28 737
<i>sh majandamiskulud</i>		167 612	216 212	48 600
Töötute sotsiaalne kaitse		15 000	5 000	-10 000
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		15 000	0	-15 000
<i>sh majandamiskulud</i>		0	5 000	5 000
Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele		10 000	10 000	0
<i>sh majandamiskulud</i>		10 000	10 000	0
Riiklik toimetulekutoetus		229 194	241 667	12 473
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		229 194	241 667	12 473
Muu sotsiaalne kaitse		47 240	40 792	-6 448
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		32 240	25 792	-6 448
<i>sh majandamiskulud</i>		15 000	15 000	0

Puuetega isikute sotsiaalteenuste eelarvesse on kavandatud 296 058 eurot, sh viipekeele teenus, kuulmisnõustamise teenus, isikliku abistaja teenus, tugiteenused, kuulmis-nõustamisteenus, puuetega laste hooldus- ja rehabilitatsiooni teenused, sotsiaaltransporditeenus ning igapäevaelu toetamise teenus. Puuetega inimeste, sh puudega isiku hooldaja toetusteks planeeritud kokku 40 000 eurot ja sotsiaalmaksuks 40 000 eurot. Eelarves on ette nähtud 65 000 eurot erivajadusega isikutele eluasemete kohandamiseks.

Sotsiaaltranspordi projekti kuludeks on kavandatud 127 260 eurot. Projekti toetab Sotsiaalministeerium ning projekt lõpeb 31.05.2022. Eelarves on kavandatud sotsiaaltranspordi teenuse osutamise jätkamiseks 130 000 eurot.

Eakate sotsiaalhoolekande eelarves on planeeritud väljapool kodu osutatava üldhooldusteenuse kohatasude maksumuse hüvitamiseks 380 000 eurot.

Eakate muu sotsiaalse kaitse eelarves on kavandatud 25 000 eurot, sh eakate transportimisega seotud kulud, meditsiini- ja hügieenikulud.

Muu perekondade ja laste sotsiaalse kaitse eelarves on kavandatud 705 417 eurot erinevateks sotsiaalteenusteks ja -toetusteks. Teenuste eelarves kavandatakse järgmised toetavaid teenuseid: lapsehoiuteenus, asenduskoduteenus, tugiisikuteenus, laste hoolekande programmid, võlanõustamisteenus, vältimatu sotsiaalabi ning toidupangateenus.

Toetuseid on eelarves kavandatud sünnitoetus summas 128 000 eurot (sarnaselt 2021. aastale ka 2022. aastal 400 eurot lapse kohta), ranitsatoetus 58 000 eurot (2022. aastal 200 eurot lapse kohta), hoolduspere toetus 35 000 eurot, erakorraline toetus 30 000 eurot ja sissetulekust sõltuv toetus 120 000 eurot. Matusetoetuseks on arvestatud riigieelarve vahendite toel 101 485 eurot.

Töötute sotsiaalne kaitse eelarvesse on kavandatud riigieelarve vahendite toel 5 000 eurot iseseisvat toimetulekut soodustav sotsiaalteenus korraldamiseks.

Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmadele kaitse eelarves on kavandatud 10 000 eurot sotsiaalkorterite majandamiskuludeks.

Riikliku toimetulekutoetuse summa on eelarves kavandatud riigieelarve vahendite toel 241 667 eurot.

Muu sotsiaalse kaitse eelarves on kavandatud elektriautode kulud, sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna projektitoetusteks 16 000 eurot ning SA Kuressaare Haigla tegevustoetuseks 9 000

eurot. Tegevustoetusena on planeeritud eelarvesse Saaremaa Puuetega Inimeste Koda MTÜ, Saare Maakonna Invaühingu ning Saaremaa Lasterikaste Perede Ühenduse toetused. Randvere Tööõppekeskuse tegevustoetuseks vastavalt vara tasuta kasutamise lepingule on 2022. aasta eelarves kavandatud 15 000 eurot.

Hallatavad asutused: Eakate sotsiaalhoolekande asutused

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
KIHELKONNA HOOLDEKODU		408 000	408 000	0
<i>sh tööjõukulud</i>		264 046	264 046	0
<i>sh majandamiskulud</i>		143 954	143 954	0
KURESSAARE HOOLEKANNE		925 412	1 041 324	115 912
<i>sh tööjõukulud</i>		709 557	803 777	94 220
<i>sh majandamiskulud</i>		215 855	237 547	21 692
PÄRSAMA HOOLDEKODU		537 240	543 720	6 480
<i>sh tööjõukulud</i>		358 557	363 374	4 817
<i>sh majandamiskulud</i>		178 683	180 346	1 663

Kuressaare Hoolekanne osutab teenuseid Kuressaares, Sandlas, Pähklas ja Valjalas. Tööjõukulude kasv 2022. aastal tuleneb koduhooldusteenuse töötajate töötasu tõusust 2021. aastal, kokku on 30 töökohta. Majanduskulude kasv on seotud 2021. aastal teostatud juurdeehituse kommunaalkuludega ja sõiduautode soetamisega koduhooldusteenuse osutamiseks maapiirkonnas.

Pärsama Hooldekodu on isemajandav hallatav asutus. 2022. aasta eelarves on kavandatud kohatasu tõus 1,3% ning uus tasu suurus on 790 eurot. Majandamiskulude kasv tuleb hinnatõusudest.

Kihelkonna Hooldekodu on isemajandav hallatav asutus. 2022. aasta eelarves on kohatasu tõusu ei planeerita, kohatasu suurus on 700 eurot.

Hallatav asutus: Laste ja noorte sotsiaalhoolekande asutus

Hallatava asutuse eelarves ei kajastu kavandatud üleüldised palgatõusud (5-10%) ja elektri hinnatõus. Vastavad vahendid on kavandatud valdkondlikesse eelarvetesse ja jaotuskava täpsustatakse 2022. aasta alguses.

Kirje nimetus	<i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
SAAREMAA TOETAVA HARIDUSE KESKUSE FILIAAL - KURESSAARE PEREKODU		505 796	683 303	177 507
<i>sh antavad toetused tegevuskuludeks</i>		2 400	2 400	0
<i>sh tööjõukulud</i>		399 554	583 691	184 137
<i>sh majandamiskulud</i>		103 842	97 212	-6 630

Saaremaa Toetava Hariduse Keskus-Kuressaare Perekodu põhitegevuseks on Saare maakonna lastele hoolekandeteenuste (asenduskodu-, lapsehoiu- ja rehabilitatsiooniteenuse) pakkumine. Asenduskoduteenust osutatakse kahes peremajas, millest ühes elavad raske ja sügava liitpuudega lapsed/noored ning nendega koos ka lapsehoiuteenuse lapsed, kes on nädalahoius (suure hoolduskoormusega lapsed). Teises peremajas on tavalapsed ja kerge vaimupuudega lapsed. Asenduskoduteenusel on 11 last. Lisaks põhitegevusele osaleb Kuressaare Perekodu Sotsiaalkindlustusameti projektis „Raske ja sügava puudega lastele tugiteenuste (lapsehoiu-, tugiisiku- ja transporditeenuse) pakkumine”. Projekt kestab aastatel 2021-2022. Samuti korraldab Kuressaare Perekodu rehabilitatsiooniteenuse osutamist, mida rahastab Sotsiaalkindlustusamet. Lisaks korraldab laste ja perede tugiisikuteenust.

INVESTEERIMISTEGEVUS

Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse tulud

Põhivara müügitulu on eelarves kavandatud 300 000 eurot. 2021. aastal oli eelarvesse planeeritud müügitulu samas mahus.

Põhivara soetuseks saadav toetus - Eelarvesse on kavandatud Rahandusministeeriumi toetus hajaasustuse programmiks 200 000 eurot, Kultuuriministeeriumi toetus kunstlume tootmiseks 40 000, SA Innove toetus Hariduse tänava kooli ehituseks 4 333 923 eurot, maakondade arengustrateegiate toetus Turuhoone ümberehituse ettevalmistavateks töödeks 38 663 eurot, Kultuuriministeeriumi toetus jalgpalli sisehalli rajamiseks 1 500 000 eurot, Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetus tänavavalgustuse projektile 656 032 eurot, Riigi Tugiteenuste Keskuse toetus Mustjala Päevakeskuse ehitamiseks 765 312 eurot.

Finantstuludena on kajastatud intressitulud. Intressituludena on 2022. aasta eelarvesse planeeritud 500 eurot intresse valla arvelduskontodelt.

Saaremaa valla 2022. aasta investeerimistegevuse kulud

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD KOKKU	12 174 019	17 610 659	5 436 640
Põhivara soetus	10 251 668	16 216 808	5 965 140
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	1 072 800	860 522	-212 278
Osaluste soetus	594 551	283 000	-311 551
Finantskulud	255 000	250 329	-4 671

INVESTEERIMISTEGEVUSE KULUD		17 610 659
Põhivara soetus	PVS	16 216 808
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine	ASF	860 522
Osaluste soetus	OS	283 000
Finantskulud		250 329

01 ÜLDISED VALITSUSSEKTORI TEENUSED		
Valitsussektori võla teenindamine		250 329
Laenu intressid		250 329
04 MAJANDUS		
Tänavate rekonstrueerimine, ehitus		1 550 000
Valla teed ja tänavad (Kuressaare)	PVS	317 980
Valla teed ja tänavad (Kaarma)	PVS	168 607
Valla teed ja tänavad (Lümända)	PVS	56 925
Valla teed ja tänavad (Kärļa)	PVS	99 442
Valla teed ja tänavad (Leisi)	PVS	206 846
Valla teed ja tänavad (Valjala)	PVS	98 968
Valla teed ja tänavad (Salme)	PVS	80 870
Valla teed ja tänavad (Kihelkonna)	PVS	105 018
Valla teed ja tänavad (Orissaare)	PVS	82 969
Valla teed ja tänavad (Põide)	PVS	62 618
Valla teed ja tänavad (Mustjala)	PVS	55 521
Valla teed ja tänavad (Laimjala)	PVS	62 116
Valla teed ja tänavad (Pihtla)	PVS	59 941
Valla teed ja tänavad (Torgu)	PVS	37 179
Valla teed ja tänavad (Kihelkonna-Vilsandi)	ASF	5 000
Erateede korrastamise toetus	ASF	50 000
Veetransport		17 022
Muratsi Kalur MTÜ toetus	ASF	17 022
Muu majandus		351 551
Planeeringud ja projektid	PVS	50 000
Kaasav eelarve	ASF	50 000
Projektide omaosalused	PVS	200 000
Kuressaare turuhoone ettevalmistavad tööd	PVS	51 551

05 KESKKONNAKAITSE		
Heitveekäitlus		33 000
AS Kuressaare Veevärk, aktsiakapitali suurendamine	OS	33 000
Avalike alade puhastus		435 630
Laadur, kapitalirent	PVS	71 384
Kallur, kapitalirent	PVS	364 246
06 ELAMU- JA KOMMUNAALMAJANDUS		
Elamumajanduse arendamine		450 000
Hajaasustus	ASF	400 000
Maapiirkondade perede elutingimuste parandamise toetusmeede	ASF	50 000
Veevarustus		250 000
Kuressaare Pikk-Pargi tn veetrass, AS Kuressaare Veevärk, aktsiakapitali suurendamine	OS	250 000
Tänavavalgustus		869 032
Projektide omaosalused	PVS	48 992
Tänavavalgustuse projekt (Keskkonnainvesteeringute Keskus)	PVS	820 040
08 VABA AEG JA KULTUUR		
Sport		2 712 300
Kunstlume tootmise võimekus	PVS	198 800
Spordiklubi Kärla MTÜ toetus	ASF	13 500
Kuressaare jalgpalli sisehall	PVS	2 500 000
Muinsuskaitse		275 000
Saaremaa Muuseum SA omaosalus PKT meetmes osalemiseks	ASF	75 000
Saaremaa vanimate sakraalehitiste remondi toetus	ASF	200 000
09 HARIDUS		
Üldhariduskoolid		8 631 483
Kuressaare Hariduse Kool	PVS	7 316 483
Kuressaare Hariduse Kool, mööbel	PVS	600 000
Kuressaare Vanalinna Kooli hoone ja staadion	PVS	353 000
Salme Põhikool	PVS	350 000
Saaremaa Toetava Hariduse Keskus, mänguväljaku uuendamine	PVS	12 000
10 SOTSIAALNE KAITSE		
Eakate sotsiaalhoolekande asutused		1 785 312
Pärsama Hooldekodu	PVS	180 000
Mustjala Päevakeskus-Pansionaat	PVS	1 243 312
Leisi piirkonna sotsiaaleluruumid	PVS	362 000

Tänavate rekonstrueerimine, ehitus

Valla teede ja tänavate investeerimistegevuseks on kavandatud 2022. aastal 1 500 000 eurot, millest riigi toetusfondi osa (eelduslikult 1 304 214 eurot) jaguneb proportsionaalselt 2021. aasta lõpu seisuga piirkonnas olnud avalikult kasutatavate teede kilomeetrite alusel (vt allolev tabel). Lisaks riigilt tulevale kohalike teede hoiu toetusele panustab vald täiendavalt investeringuteks 195 786 eurot, mis jaguneb piirkondade vahel lähtuvalt 2016. aastal riigi poolt Saaremaa piirkondadele raha jagamise põhimõttest (vt allolev tabel).

Piirkond	2016 aastal (%)	2022 aastal (%)	Eelarve 2022
Kuressaare	18,19	21,65	317 980
Lääne-Saare	23,83	-	-
Kaarma (endine Lääne-Saare)	-	11,14	168 607
Lümanda (endine Lääne-Saare)	-	3,47	56 925
Kärkla (endine Lääne-Saare)	-	6,73	99 442
Leisi	12,06	14,05	206 846
Valjala	6,92	6,55	98 968
Salme	5,80	5,33	80 870
Kihelkonna	5,77	7,57	105 018
Kihelkonna – Vilsandi	-	-	5 000
Orissaare	5,67	5,51	82 969
Pöide	5,07	4,04	62 618
Mustjala	4,91	3,52	55 521
Laimjala	4,61	4,07	62 116
Pihkla	3,84	4,02	59 941
Torgu	3,34	2,35	37 179
Kokku	100	100	1 500 000

Erateede korrastamise toetus – 01.01.2021 jõustus Saaremaa Vallavolikogu 28. mai 2020. a määrus nr 17 „Toetuse andmise kord maapiirkondades asuvate juurdepääsuteede remonditööde teostamiseks“. Eelarvesse on kavandatud selleks vahendid summas 50 000 eurot.

Veetransport

Muratsi Kalur MTÜ – eelarves on kavandatud projekti „Muratsi kogukonnahoone rajamine ning infrastruktuuride välja arendamise sadamaalal I etapp“ vahendid summas 17 022 eurot, mis on projekti omaosalusest 90%. Projekti kogumaksumus on 189 133 eurot ja MTÜ-st Saarte Kalandus taotletakse toetust summas 170 220 eurot. Projekti omaosalusest 10% katab Muratsi Kalur MTÜ omavahenditest.

Muu majandus

Planeeringud ja projektid - Erinevate 2022. aasta ehitusprojektide ja uuringute kulude katteks on planeeritud 50 000 eurot. Nimetatud summa osas toimub eelarves täpsustamine lisaeeelarvetega.

Kaasav eelarve – eelarves on kavandatud vahendeid summas 50 000 eurot.

Projektide omaosalused – eelarves on kavandatud investeeringu projektide omaosalusteks vahendeid summas 200 000 eurot. Projektide omaosaluse vahendid on ette nähtud kasutamiseks projektivoorudes, kui valla omaosaluse protsent on madalam kui 50% (sh).

Kuressaare turuhoone ettevalmistavad tööd - eelarves on kavandatud hoone ümberehituse ettevalmistavaid tööd summas 51 551 eurot. Projekti rahastatakse maakondade arengustrateegiade toetusmeetmest summas 38 663 eurot. Hoone arhitektuuri ideekonkurss viidi läbi 2021. aastal. Vallavalitsus korraldab pärast tulemuste avalikustamist väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse, et sõlmida ühe auhinnatud kavandi alusel projekteerimistööde hankeleping.

Heitveekäitlus

Kuressaare Veevärk AS aktsiakapitali suurendamine - Kuressaare linna sadeveesüsteemide korrashoiu toetus oli varasemates eelarvetes kajastatud tegevustoetusena. 2022. aasta eelarves on kulu kajastatud AS Kuressaare Veevärk osaluste soetusena.

Avalike alade puhastus

Kuressaare Linnamajanduse eelarves on kavandatud kalluri soetamine maksumuses 364 246 eurot ja laadur koos lisadega maksumusega 71 384 eurot. Tehnika soetatakse kapitalirendi korras.

Elamumajanduse arendamine

Hajaasustuse programm - Vald jätkab senise tava kohaselt programmi toetamist ja 2022. aastal on valla toetuse määr võrdne riigipoolse osaga, moodustades 200 000 eurot. Hajaasustuse programmi toetus on kokku 400 000 eurot.

Maapiirkondade perede elutingimuste parandamise toetusmeede – 09.05.2020 jõustus Saaremaa Vallavolikogu 30. aprill 2020. a määrus nr 12 „Toetuse andmise kord maapiirkondades elavate perede elutingimuste parandamiseks“. Eelarvesse on kavandatud selleks vahendid summas 50 000 eurot.

Veevarustus

Kuressaare Pikk-Pargi tänava veetrassi rekonstrueerimiseks on kavandatud 250 000 eurot AS Kuressaare Veevärgile aktsiakapitali suurendamiseks. Tööde eesmärgiks on uue sadeveetrassi rajamine koerapargist vallikraavini, hõlbustamaks kesklinna olukorda vihmade perioodil ning vähendamaks veetrassi koormust spaade piirkonnas.

Tänavavalgustus

Tänavavalgustuse taristu rekonstrueerimiseks on eelarvesse kavandatud 2022. aastaks vahendeid summas 48 992 eurot tänavavalgustuse projektide omaosaluse katmiseks. Eelarve strateegias aastateks 2022-2025 oli kavandatud projektide omaosaluseks 213 000 eurot ning sellest 164 008 eurot on võetud kasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskuse projekti omaosaluseks.

Tänavavalgustuse projekt (Keskkonnainvesteeringute Keskus) – 2022. aastal jätkatakse tänavavalgustuse taristu rekonstrueerimisega Saaremaa vallas. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus on eraldanud selleks toetus summas 656 032 eurot, mis on projekti abikõlblikest kuludest 80%. Projekti raames rekonstrueeritakse tänavavalgustust Saikla, Aste, Läätsa, Tornimäe piirkonnas, Kärla alevikus, Kaali külas, Karja külas, Salme alevikus, Kõljala külas, Kuressaare linnas (Kitsas tn), Orissaare alevikus (Pärna tn allee, Ranna pst, Sadama tn, Võidu tn, Kase tn, Kevade tn, Pargi tn).

Sport

Kunstlume tootmise võimekus - Vallavolikogu andis nõusoleku rahalise kohustuse võtmiseks 160 000 euro ulatuses eesmärgiga välja arendada nelja aasta (2019 – 2022) jooksul kunstlume

tootmise võimekus Kuressaare tervisepargis. 2021. aasta kolmanda lisaeelarvega lisati täiendavad vahendid 41 800 eurot projekti lõpetamiseks ning 2022. aastal planeeritakse eelarvesse 198 800 eurot, millest valla osalus moodustab 158 800 eurot ja riigipoolne toetus 40 000 eurot. 2022. aastal kavandatakse toetuse eest soetada lumekahurid ja suusarajatraktor, mis on osa kunstlume tootmise võimekuse arendamise tegevusest.

Spordiklubi Kärkla MTÜ – eelarves on kavandatud 13 500 eurot toetust Kärkla piirkonna terviseraja hoolduseks mõeldud UTV soetuseks. Projekt on osaliselt kaasrahastatud MTÜ Võimalus poolt.

Kuressaare jalgpalli sisehall - eelarves on kavandatud riigipoolse toetuse abil aastaringelt kasutatava jalgpalli sisehalli rajamine maksumuses 2 500 000 eurot, millest valla omaosaluseks on 1 000 000 eurot ja Kultuuriministeeriumi toetus 1 500 000 eurot.

Muinsuskaitse

SA Saaremaa Muuseum – eelarves on kavandatud toetus summas 75 000 eurot. SA Saaremaa Muuseum sai piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programmist (PKT) vahendeid muuseumi kaasajastamiseks. Eelkõige teostatakse projektis vastuvõtuala väljaarendamine, mille käigus saab uue lahenduse piletikiosk koos iseteeninduskioskiga, lahendatakse ligipääs ratastooliga ja lapsevankriga inimestele ning nelja korrust hakkab ühendama lift.

Saaremaa vanimate sakraalehitiste remondi toetamine – eelarves on kavandatud Saaremaa sakraalehitiste remonditegevuse toetus summas 200 000 euroga. Toetust suurendati 40 000 euro võrra sakraalehitiste tegevustoetuse eelarve vahendite arvelt.

Üldhariduskoolid

Kuressaare Hariduse Kooli hoone - SA Innove toel uuendatakse Kuressaares, Hariduse tänav 13 paiknev hoone kokku 7 316 483 euro ulatuses. SA Innove rahastab Kuressaare Hariduse kooli ehitust kokku maksumuses 4 537 923 eurot, sellest 4 333 923 eurot on arvestatud 2022. aasta tuluks. Kuressaare Hariduse Kooli hoone mööbli jaoks on 2022. aasta eelarves kavandatud 600 000 eurot.

Kuressaare Vanalinna Kool – eelarves on kavandatud koolihoone ja staadioni rekonstrueerimine alates 2022. aasta detsembrist maksumusega 353 000 eurot. Eelarvestraategias 2022-2025 on kavandatud koolihoone ja staadioni rekonstrueerimiseks vahendid kokku 4 533 120 eurot.

Salme Põhikooli hoone rekonstrueerimiseks on 2022. aastaks kavandatud 350 000 eurot. Salme Põhikooli hoone vajalikumad rekonstrueerimistööd hõlmavad endas õppekorpuse uut katust, pööningute ventilatsioonikambreid ning soojussõlme töid.

Saaremaa Toetava Hariduse Keskuse mänguväljaku uuendamine on 2022. aastaks kavandatud summas 12 000 eurot. Soetatakse uued atraktsioonid, kuna eelnevad on amortiseerunud.

Eakate sotsiaalhoolekande asutused

Pärsama Hooldekodu hoone vana osa ventilatsioonisüsteemi projekteerimisega alustati 2021. aastal. 2022. aasta eelarves on kavandatud hoone vana osa ventilatsioonisüsteemi rajamine maksumuses 180 000 eurot. Täiendavalt on esitatud taotlus Sotsiaalkindlustusameti toetusmeetmesse „Üldhooldusteenuse kohandamine nakkushaiguste leviku tõkestamiseks“. Projekti raames vähendatakse tulekahjuohtu ja tagajärgi, tagatakse elektripaigalduste nõuetekohasus ning suurendatakse elektrienergia varustuskindlust. Toetuse saamisel korrigeeritakse Pärsama Hooldekodu investeeringute kulu 2022. aasta esimese lisaelarvega.

Leisi piirkonna sotsiaaleluruumide tingimuste parendamiseks on eelarves kavandatud 2022. aastal 362 000 eurot. Piirkonnas on planeeritud sotsiaaleluruumide kohandamine, milles oleks võimalik pakkuda edaspidi eelkõige teenust eakatele, puuetega inimestele ja toimetulekuraskustes peredele. Eelarvestraategia 2022-2025 kohaselt on aastaks 2023 projektile ette nähtud vahendeid 800 000 eurot.

Mustjala päevakeskus-pansionaat – eelarves on kavandatud ehitus maksumusega 1 243 312 eurot. 2020. aastal alustati Mustjala päevakeskus-pansionaadi hoone projekteerimisega ja selle ehitus jätkub 2022. aastal. Hoone projekteerimiseks ja ehituseks on 2021. aasta eelarves ja eelarvestrateegias 1 272 000 eurot. Projekt sai 2021. aasta juulis toetust meetme „Energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamine avaliku sektori hoonetes” vahenditest. Toetuse määr on 64% projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne toetuse summa 765 312 eurot.

FINANTSEERIMISTEGEVUS

Kirje nimetus <i>eurodes</i>	Eelarve 2021	Eelarve 2022	Muutus
FINANTSEERIMISTEGEVUS KOKKU	9 056 373	9 151 778	95 405
Kohustuste võtmine	5 500 000	5 500 000	0
Kohustuste tasumine	3 556 373	3 651 778	95 405

Saaremaa valla 2022. aasta eelarve finantseerimistegevuse kulud

Vald	Laenud	Lepingu- järgne laenusumma	Eurodes			
			2021	2022	2023...	Kokku
Kihelkonna	Danske Pank AS, nr KL-1580317KI/15.03.2017	950 000	68 469	68 469	607 657	744 595
Kuressaare	Nordea Bank leping nr 0932282158003	853 000	86 016	86 016	86 024	258 056
	Danske Bank AS Eesti filiaal leping KL-090207KG	108 033	6 461	46 565	0	53 026
	Danske Bank AS Eesti filiaal leping KL-250615KU	5 000 000	515 655	515 655	1 289 138	2 320 448
	Danske Bank leping KL-120617 KU	3 500 000	358 696	358 696	1 614 130	2 331 522
Laimjala	Swedbank AS 13-059861-JI	100 000	10 749	10 984	7 934	29 667
	Swedbank AS 15-059219-JI	70 000	7 163	7 276	18 663	33 102
	Swedbank AS 16-064720-JI	160 000	16 074	16 321	60 559	92 954
	Swedbank AS 16-130891-JI	140 000	13 873	14 085	58 530	86 487
	Swedbank AS 17-136246-Ji	40 000	3 893	24 264	0	28 157
Leisi	AS SEB Pank nr 2012015751 27.07.2012	167 300	18 589	10 843	0	29 432
	Danskebank laenuleping nr KL-190814LE	200 000	13 679	13 679	90 568	117 926
	Swedbank AS nr 17-105004-JI	400 000	43 636	43 636	203 636	290 909
Lääne-Saare	AS SEB Pank 2007031950	766 940	52 291	34 861	0	87 152
	Danske Bank A/S Eesti filiaal KL-210617LA	7 840 000	495 785	495 785	4 709 956	5 701 526
Mustjala	Nordea Bank AB Estonia	300 000	30 000	30 000	120 000	180 000
Orissaare	Danske Pank KL-250515OR	631 000	116 400	116 400	290 500	523 300
	Danske Pank KL-261015OR	167 700	14 400	45 600	77 700	137 700
Pihlta	AS SEB Pank, leping 2013026079	140 000	14 364	14 364	10 724	39 452
	AS SEB Pank, leping 2016011272	175 000	24 996	24 996	25 024	75 016
	AS SEB Pank, leping 2017013692	350 000	36 842	36 842	165 789	239 473
Põide	AS SEB Pank	400 000	39 416	39 416	170 804	249 636
Saaremaa	AS SEB Pank leping 2019009313	3 500 000	342 221	346 550	2 361 731	3 050 502
2019	leping 2019018457	3 500 000	345 689	349 379	2 463 145	3 158 213
2019	Leping 19-1242220-JI	3 000 000	294 605	298 119	2 188 723	2 781 447
2020	Leping 2020016384	2 000 000	150 000	197 878	1 654 973	2 002 851
	UUS laen 2022	5 500 000	0	150 000	5 350 000	5 500 000
Salme	AS SEB leping nr 2016014010	300 000	33 410	33 781	121 050	188 241
	AS SEB leping nr 2012014811	150 000	17 227	9 182	0	26 409
	AS SEB leping nr 2008012233	67 110	4 900	4 900	2 043	11 843
Torgu	Swedbank AS 17-091393-JI-1	190 000	22 136	22 136	79 320	123 592
Valjala	Swedbank AS 16-096630-JI	271 957	30 788	30 788	118 019	179 595
	AS SEB 2017020589	93 767	19 729	14 796	0	34 525
	Kokku laenud	41 031 807	3 248 151	3 512 262	23 946 340	30 706 752
	Kapitalirendid					
Kuressaare	Laadur Avant	44 256	7 369	3 787	0	11 156
	Traktor John Deere 4066R	64 800	9 748	9 944	8 440	28 132
	Bucher Citycat	167 728	26 693	18 139	0	44 832
	Traktor Kubota M7152	106 560	10 236	20 844	75 480	106 560
	Poomniiduk	62 018	2 955	12 091	46 972	62 018
	Kallur	364 246	0	60 708	303 538	364 246
	Laadur	71 384	0	14 000	57 384	71 384
	Kokku kapitalirendid	880 992	57 001	139 513	491 814	688 328
Kokku		41 912 799	3 305 152	3 651 775	24 438 154	31 395 081

Lisa 1 „Saaremaa valla 2022. aasta eelarve“ seletuskirja eelnõule

Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 22 lõikele 2¹ esitatakse eelarve eelnõu ja seletuskiri arvamuse avaldamiseks osavallakogudele. Arvamused lisatakse volikogule esitatava eelarve eelnõu seletuskirjale. Tulenevalt valimistulemuste väljakuulutamise viibimisega valimiskaebuste menetlemise tõttu ja vallavalituse ametisse kinnitamisega alles vallavolikogu 26. novembri 2021. aasta istungil, kiideti Saaremaa valla 2022. aasta eelarve eelnõu heaks alles vallavalitsuse 7. detsembri istungil. Samal päeval tutvustati eelarvet ka kõikidele kogukonna- ja osavallakogudele (edaspidi *kogud*). Kogudele anti võimalus esitada eelarve kohta arvamus kuni 31. detsembrini. Juhul kui arvamus anti 13. detsembriks lisati see koos valitsuse seisukohaga volikogule esitatava eelarve seletuskirjale. Seda võimalust kasutasid Lümända ja Salme kogud. Teiste kogude arvamuste osas täiendatakse eelarve seletuskirja I ja II lugemise vahel.

Kogud tegid vallavalitsusele järgmised ettepanekud:

Lümända kogukonnakogu tegi ettepaneku vaadata üle teede investeeringute jaotamise põhimõtte piirkondade vahel. Avalikku kasutusse määratud teede pikkuse asemel tuleks vaadata piirkonna teede kogupikkust. Lisaks tuleb esimesel võimalusel leida lahendus erateede avalikku kasutusse määramise protsessi lõpuleviimiseks Lümända piirkonnas.

Vallavalitsus mõõnab, et teede avalikku kasutusse võtmise protsess ei ole olnud piisavalt tõhus. Seetõttu muudab valitsus ka teede investeeringute jaotamise põhimõtet volikogule esitatavas eelnõus.

Salme osavallakogu tegi ettepaneku valla 2022. aasta eelarve investeerimistegevuse kulude osas. Salme Põhikooli ventilatsiooni paigaldamine on olnud kavas alates 2016. aastast. Ventilatsiooniprojekt omab projekti ja ehitusluba, rahastust aga eelarves ainult poole ulatuses (350 000 + 64 057, kokku 414 057 eurot) koguprojekti realiseerimiseks vajaminevast 780 000 eurost. Puuduoleva investeeringu (365 943 eurot) katteallika osas tehakse ettepanek 2022. aasta füüsilise isiku tulumaksu summa prognoosi 29 098 000 eurot suurendamist 1,26% võrra summani 29 463 943 eurot.

Vallavalitsus nendib, et Salme Põhikooli ventilatsiooniprobleemi lahendamine on oluline. Samas ei ole seda mõistlik teha tulumaksu vahendite arvelt. Puuduolev ressurss tuleb leida kas

läbi riigipoolse toetuse või valla vabanevate investeeringuvahendite arvelt, mis on saanud omakorda riigipoolset toetust.